

লেংটিং হাচেন-২ বন পরিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি)

মাইবং বনাধ্বলিক, পূর্ব হাফলং বন সংমগ্রল
ডিমা হাচাও বন চক্ৰ

ক্ষুদ্র পরিকল্পনা

(২০১৬-১৭ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ) Approval.

*Divisional Forest Officer
Dima Hasao Forest Division(East)
Haflong.*

যুটীয়া বন পরিচালনা সমিতিৰ দ্বাৰা প্রস্তুত

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

কম্পেল', COMPELO

[আই আই ই (IIE) আৰু আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু (CML)]

জুলাই, ২০১৬

সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূর্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূর্ণ নাম
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায'ডাইভাছটি কনজাৰভেচন)
এ এফ ডি (AFD)	এজেন্সী ফ্ৰাঙ্ক ডি ডেভেলপমেণ্ট
বি পি এল (BPL)	দাবিদ্য সীমাবেধৰ তলৰ (বিল' পভার্টি লাইন)
বি টি চি (BTC)	বড়োলেণ্ড ট্ৰেইট'বিয়েল কাউণ্সিল
কম্পেল'	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট
(COMPELO)	কনছালিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেনচিং লাইভলিহৰ্ড অপৰচুনিটিজ
চি এম এল (CML)	ক্ষুদ্ৰ বিভীষ্য সাহায্য আৰু জীৱিকা কেন্দ্ৰ (চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'-ফাইনেন্স এণ্ড লাইভলিহৰ্ড)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এন্ট্ৰি পইণ্ট এক্সিভিটী)
জি আই এছ (GIS)	ভূ-তাৎকিক তথ্য ব্যৱস্থা (জিঅ'গ্ৰাফিকেল ইনফোৰ্মেচন চেণ্টাৰ)
এইচ এ (Ha)	হেক্টাৰ
আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনস্টিউট অব এণ্টাৰপ্ৰিনিয়ৰশিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন পৰিচালনা সমিতি (জইট' ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
কে জি (Kg.)	কিলোগ্ৰাম
কে এম (Km.)	কিলোমিটাৰ
মানস এন পি (Manas MP)	মানহ বাহ্যিক উদ্যান (মানস নেচনেল পাৰ্ক)
মানস টি পি (Manas TP)	মানহ ব্যাঘ্ৰ প্ৰকল্প (মানস টাইগাৰ প্ৰজেক্ট)
এন জি অ' (NGO)	বেচৰকাৰী স্বেচ্ছাসেৱী সংস্থা (নন গভৰ্নমেন্টেল অৰ্গেনাইজেচন)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাৰ্য ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিস্বাৰ ফৰষ্টে প্ৰডিউচ)
পি ডি এছ (PDS)	ৰাজহৰা বিতৰণ ব্যৱস্থা (পাইলিক ডিস্ট্ৰিবিউচন ছিট্টেম)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰামীণ মূল্যায়ন (পাৰ্টিচিপেটৰি ৰুৱেল এপাইজেল)
আৰ এছ (Rs)	ভাৰতীয় টকা (ইণ্ডিয়ান ৰুপি)
এছ এইচ জি (SHG)	আঞ্চলিক গোট (ছেলফ হেল্প গ্ৰুপ)
ভি চি ডি চি (VCDC)	গাঁও পৰিয়দ উন্নয়ন সমিতি (ভিলেজ কাউণ্সিল ডেভেলপমেণ্ট কমিটী)

যুটীয়া বন পরিচালনা সমিতি

(জীরিকা উন্নয়ন পরিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পরিকল্পনা)

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিরোনাম	পৃষ্ঠা নং
১	ভূমিকা	-
২	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা	-
৩	জীৱিকাৰ সুবিধা (সন্তোষজনক) বিশ্লেষণ	-
৪	জীৱিকা উন্নয়ন পরিকল্পনা	-
৫	বন উন্নয়ন পরিকল্পনা	-
৬	পৰিশিষ্টৰ (১)তালিকা।	-

১। ভূমিকা

<p>প্রকল্পটোৰ সম্পর্কে</p>	<p>অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্রকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন্ত ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভার্চিটি কনজাৰ্ভেচন)ৰ লক্ষ্য হৈছে— ‘নিৰ্দিষ্ট এলেকাৰ বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ অংশগ্রহণেৰে আৰু বনজ আৰু বনজবহুৰূত সম্পদৰ বহনক্ষম ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱিকা সুনিশ্চিত কৰিবলৈ বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ কৰাৰ লগতে বহমুখী সুসংহত পৰিকল্পনাৰে অসমত স্থিতিশীল বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পৰিচালনৰ ব্যৱস্থা কৰা।’ প্রকল্পটোৰ লক্ষ্য হিচাপে কোৱা হৈছে— ‘বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল জনগোষ্ঠীসমূহৰ সহযোগত তেওঁলোকৰ জীৱিকা আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু স্থিতিশীল ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে বনাঞ্চল সংৰক্ষণ আৰু পৰিৱেশতত্ত্বক পুনৰুদ্ধাৰ কৰা।’</p> <p>এই প্রকল্পটোলৈ মূলতঃ আৰ্থিক অনুদান আগবঢ়াইছে এজেন্সী ফান্সিচ ডি ডেভেলপমেণ্ট অৰ্থাৎ ফাল্স ডেভেলপমেণ্ট এজেন্সীয়ে। সহযোগ কৰিছে অসম চৰকাৰে। প্রকল্পটোৰ পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সময় আৰু ব্যৱস্থাপনাকে ধৰি সকলো দায়িত্ব বহন কৰিছে আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভার্চিটি কনজাৰ্ভেচন ছ'চাইটীয়ে।</p>
<p>ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন</p>	<p>বজাৰৰ সন্তোষীয়তাভিত্তিক মূল্য সংযোজনৰ জৰিয়তে জীৱিকাৰ কাম-কাজ উন্নত কৰিবলৈ প্রকল্পটোত উদ্যোগমূলক বিকাশ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ প্ৰক্ৰিয়াকৰণৰ জৰিয়তে মূল্য সংযোজন আৰু বিপণনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিয়া হৈছে। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা হেঁচাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এনে পদক্ষেপ জৰুৰী হৈ পৰিছে। বজাৰ সন্তোষীয়তাৰ প্রতি লক্ষ্য বাখি বৰ্তমানে উপলব্ধ বনজ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু সেৱাসমূহত মূল্য সংযোজনৰ উপায় উন্নৰণ কৰাটো প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিছে। তদুপৰি, বনাঞ্চলভিত্তিক জীৱিকাৰ বাহিৰে জীৱিকাৰ অন্য পথ বিচাৰি উলিওৱা আৰু দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰাৰো প্ৰয়োজন।</p> <p>প্রকল্পটোৰ অধীনত ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়নৰ কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণৰ বাবে ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্রতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনস্টিটিউট অব এন্ট'প্ৰিনিউ'শন্স, আই আই ই), গুৱাহাটী আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু ‘চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ’ ফাইনেল এণ্ড লাইভলিহৰ্ড’ (চি এম এল)ক লৈ এখন সমিতি গঠন কৰা হৈছে। এই সমিতিখনৰ নাম দিয়া হৈছে— ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কনছালিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেন্সিং লাইভলিহৰ্ড অপচুনিটিজ)’ চমুকে কম্পেল।</p> <p>প্রকল্পটোৰ নিৰ্দেশনা মতে এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে ‘গাঁও আৰু বন বিভাগৰ বিভিন্ন অভিযান। বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সদস্যক জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰা আৰু স্থিতিশীল বন ব্যৱস্থাপনাক এক প্ৰসাৰিত লক্ষ্য হিচাপে গণ্য কৰা।’ বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা উন্নয়ন উভয় লক্ষ্যকে এই প্রকল্পত সামৰি লোৱা হৈছে।</p>
<p>লাংটিং হাচেন- ২ জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা</p>	<p>অসমৰ ডিমা হাচাও জিলাত অৱস্থিত লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে গাঁওবাসীৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিস্তৃত বিশ্লেষণ এই নথিত সমিৱিষ্ট হৈছে। এই জে এফ এম চিৰ পূৰ্ব হাফলং অসম বন চক্ৰ, ডিমা হাচাও বন সংমগ্রলৰ অন্তৰ্গত। পৰৱৰ্তী অধ্যায়ত সম্প্ৰদায়সমূহৰ সবিশেষ উল্লেখ কৰা হৈছে।</p>

এই ক্ষুদ্র পরিকল্পনা গাঁওখনত বাস করা সম্প্রদায়সমূহের পুরুষ আৰু মহিলাসকলৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ২০১৬ চনৰ জুন মাহত ইণ্ডিয়ান ইনসিটিউট অব এণ্ট্ৰিপ্ৰিনিআ'ৰশিপ, গুৱাহাটীৰ বিষয়বৰীয়া আৰু সম্প্ৰদায়টোৱে গ্ৰহণ কৰা অংশপ্ৰথমুলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পি আৰ এ)ৰ জৰিয়তে এই নথি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই নথি গ্ৰহণৰ বাবে আলোচনা কৰি চূড়ান্ত কৰা হৈছিল ২০১৬ চনৰ জুলাইত।

২। গাঁওখনৰ আর্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা

অৱস্থিতি

লেংটিং হাচেন-২ বন সংমগ্রলৰ অন্তর্গত, লামডিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ অন্তর্গত এখন গাঁৱৰ বাসিন্দাক সামৰি লেংটিং হাচেন-২ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি) গঠন কৰা হয়। উক্ত জে এফ এম চিৰ অন্তর্গত এলেকা অসমৰ পূব হাফলংহোজাই জিলাৰ ডিমা হাচাও বাজহ চক্ৰৰ অন্তর্গত।
পৰিশিষ্ট ১ত গাঁৱৰ মানচিত্ৰ দিয়া হৈছে।

মূল তথ্য

জে এফ এম চিৰ মূল তথ্যসমূহ তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা-কঃ জে এফ এম চিৰ মূল তথ্যসমূহ।

জে এফ এম চিৰ নাম	লেংটিং হাচেন-২
বাসস্থান	হাচেন-২
বাজহ গাঁৱৰ নাম	নাই
গাঁও পথগায়ত/ভি চি ডি চি	নাই
বাজহ চক্ৰৰ নাম	নাই
জিলা	ডিমা হাচাও
বন সংমগ্রল	ডিমা হাচাও বন সংমগ্রল (পূব), হাফলং
বন আঞ্চলিক	লেংটিং
বন লাট	নাই
গঠনৰ বৰ্ষ	২০১৫-২০১৬
জে এফ এম চিৰ চাৰিসীমাৰ বৰ্ণনা	তলত উল্লেখ কৰা ধৰণেঃ উত্তৰঃ লেংটিং ৰেল স্টেচন দক্ষিণঃ শিৱাইপুৰ গাঁও পশ্চিমঃ লেংটিং বজাৰ পূবঃ বনাঞ্চল এলেকা

উৎসঃ জে এফ এম চি তথ্য আৰু ২০১৬ ৰ জুনত হোৱা পি আৰ এ অনুশীলনৰ আলোচনা।

অতিৰিক্ত বৰ্ণনা তথ্য ১ তালিকা ১ (পৰিশিষ্টত সন্ধিবিষ্ট)

<p>কার্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ</p>	<p>জে এফ এম চিৰ যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতিৰ কার্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।</p> <p>তালিকা-খ : কার্যকৰী আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ</p> <table border="1" data-bbox="512 422 1382 714"> <tbody> <tr> <td>সভাপতিৰ নাম</td><td>মদাৰ থাওচেন</td></tr> <tr> <td>সদস্য সচিবৰ নাম</td><td>নিৰঙ্গন গিৱাগেট</td></tr> <tr> <td>কোষাধক্ষৰ নাম</td><td>নাই</td></tr> <tr> <td>কার্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td><td>পুৰুষ : , মহিলা :</td></tr> <tr> <td>সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা</td><td>পুৰুষ : ১৪, মহিলা : ৫</td></tr> </tbody> </table> <p>উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য।</p>	সভাপতিৰ নাম	মদাৰ থাওচেন	সদস্য সচিবৰ নাম	নিৰঙ্গন গিৱাগেট	কোষাধক্ষৰ নাম	নাই	কার্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : , মহিলা :	সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : ১৪, মহিলা : ৫
সভাপতিৰ নাম	মদাৰ থাওচেন										
সদস্য সচিবৰ নাম	নিৰঙ্গন গিৱাগেট										
কোষাধক্ষৰ নাম	নাই										
কার্যকৰী সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : , মহিলা :										
সাধাৰণ সমিতিৰ সদস্য সংখ্যা	পুৰুষ : ১৪, মহিলা : ৫										
<p>পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁওখনি</p>	<p>গাঁওখনত বাস কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা হৈছে ১১০টা য'ত সকলো গাঁওবাসী দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলৰ। মহিলা মূৰৰী থকা পৰিয়াল গাঁওখনত নাই। গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৪০০জন। ইয়াৰে ২৩০জন পুৰুষ আৰু ১৭০গৰাকী মহিলা। মুঠ জনসংখ্যাৰ এশ শতাংশই অনুসূচিত (পাহাৰীয়া) জনজাতিৰ</p> <p>উপৰোক্ত তথ্যৰ অধিক বিৱৰণৰ বাবে তালিকা-২, তথ্য-১ চাৰ পাৰে।</p> <p>ইয়াৰ পৰা জনা যায় যে :</p> <ol style="list-style-type: none"> ১) প্রতিটো পৰিয়ালৰ গড় সদস্য সংখ্যা হৈছে ৩.৬গৰাকী। ২) গাঁওখনৰ লিংগ অনুপাত হৈছে প্রতি ১০০০জন পুৰুষৰ বিপৰীতে ৭৩৯গৰাকী মহিলা। 										
<p>শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ</p>	<p>লেংটিং হাচেন-২ গাঁৱৰ ৭৩.২৫ শতাংশতকৈ অধিক লোক শিক্ষিত বুলি চিহ্নিত। গাঁওখনৰ অধিকাংশ লোকেই বিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষা লাভ কৰিছে। আনহাতে তুলনামূলকভাৱে কম সংখ্যক পৰিয়ালত মহাবিদ্যালয় পৰ্যায়ৰ শিক্ষাপ্রাপ্তি সদস্য আছে। জীৱিকা উন্নয়নৰ দক্ষতা সমূহক বিভিন্ন ধৰণেৰে সামৰি লোৱা হৈছে। আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক— এই দুই ধৰণৰ জীৱিকা উন্নয়ন কার্যসূচী জে এফ এম চি খনত গ্ৰহণ কৰি আহা হৈছে। তলত উল্লেখ কৰা ক্ষেত্ৰসমূহত বিভিন্নজনৰ পৰম্পৰাগত দক্ষতা দেখা পোৱা যায় :</p> <ul style="list-style-type: none"> ক) খাদ্য প্ৰস্তুতকৰণ খ) হস্তত্ত্ব গ) চিলাই কাৰ্য ঘ) কৃষি কাৰ্য <p>সমগ্ৰ দেশৰ লগতে ৰাজ্যখনতো আনুষ্ঠানিক দক্ষতা উন্নয়ন কার্যসূচী প্ৰসাৰৰ বাবে চৰকাৰে সক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰি আহিছে কিন্তু এনে কোনো কাৰ্যসূচীৰ পৰা এতিয়ালৈকে গাঁওবাসী উপকৃত হোৱা নাই। কিয়নো গাঁওখন অথবা ইয়াৰ পাৰ্শ্বৰতী</p>										

	অঞ্চলসমূহত তেনে কোনো আঁচনি ক্ষেপায়ণ কৰা হোৱা নাই।												
ভূমি	<p>প্রকল্প গ্রহণ কৰা অঞ্চলৰ ভূমিৰ প্ৰকাৰ এনেধৰণৰ :</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ বালিময়, পলসুৱা আৰু পাহাৰীয়া এলেকা। ■ লেট্ৰিছ দক্ষিণৰ পাহাৰীয়া এলেকা <p>যিহেতু এই মাটিখিনি সাৰুৱা আৰু উৰ্বৰ হিচাপেই চিহ্নিত, গতিকে এই দুই ধৰণৰ মাটিতেই বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ খেতি-বাতিৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনীয়তা আছে।</p>												
পানী	এই অঞ্চলটো লেখটিং নদীয়ে আৱৰি আছে। জে এফ এম টি এলেকাৰ ভিতৰত এটা সৰু পুখুৰীও আছে।												
জলবায়ু : উষ্ণতা আৰু বৰষুণ	<p>গ্ৰীষ্মকালত অঞ্চলটোৰ সৰ্বোচ্চ তাপমাত্ৰা হয় ৩০ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ আৰু শীতকালত সৰ্বনিম্ন তাপমাত্ৰা হৈছে ৮ ডিগ্ৰী চেলচিয়াছ।</p> <p>প্ৰতিবছৰে বাৰ্ষিক বৰষুণৰ পৰিমাণ হৈছে ২২০০-২৭০০ মিলিমিটাৰ। বাৰিয়াৰ সময়ছোৱাত (জুন-ছেপ্টেম্বৰ) সাধাৰণতে এক তৃতীয়াংশ বৃষ্টিপাত হয়।</p> <p>গ্ৰীষ্মৰ সময়ত অৰ্থাৎ বৰষুণৰ মাহকেইটাত গাঁওখনৰ আৰ্দ্ধতাৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি পায় (আদ্বিতীয় পৰ্যায় ৮-৭ শতাংশ)। শীতকালত আৰ্দ্ধতাৰ পৰ্যায় কমি (৭০ শতাংশতকৈও কম) হয়।</p>												
বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য	<p>স্থানীয় বনাঞ্চলসমূহ বিস্তৃতভাৱে সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ শ্ৰেণীত অন্তৰ্ভুক্ত। মুখ্য বন প্ৰজাতি হ'ল : হাল্ডু, গমাৰি, তিতাচপা, নাহৰ, বনচোম, বগীপমা, ব'লা, কৰৈ, ভেলু, মাকৰি, শাল আদি। বনাঞ্চলসমূহত এন টি এফ পিৰ পৰ্যাপ্ততা যেনে :</p> <p>পাচলি, গুলাজাতীয় উল্লিঙ্গ, বনৌষধি, বাঁহ, বেত, ঘৰ-ছোৱা বন, পশুখাদ্য, ঝাড়ু আদি আছে।</p> <p>অতিৰিক্ত তথ্য বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাত সন্মিলিত।</p> <p>পৰিশিষ্ট- ২ত গাঁওখনৰ ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ সম্পর্কে দিয়া হৈছে। তলত ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ সম্পর্কে দিয়া হ'ল।</p>												
ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ	<table> <tbody> <tr> <td>কৃষিৰ বাবে উপযোগী পথাৰ</td> <td>ঃ ৩০ শতাংশ</td> </tr> <tr> <td>বনাঞ্চল</td> <td>ঃ ২০ শতাংশ</td> </tr> <tr> <td>আৱাস</td> <td>ঃ ১০ শতাংশ</td> </tr> <tr> <td>জলাশয়</td> <td>ঃ ১৫ শতাংশ</td> </tr> <tr> <td>পতিত ভূমি</td> <td>ঃ ১৫ শতাংশ</td> </tr> <tr> <td>অন্যান্য</td> <td>ঃ ১০ শতাংশ</td> </tr> </tbody> </table>	কৃষিৰ বাবে উপযোগী পথাৰ	ঃ ৩০ শতাংশ	বনাঞ্চল	ঃ ২০ শতাংশ	আৱাস	ঃ ১০ শতাংশ	জলাশয়	ঃ ১৫ শতাংশ	পতিত ভূমি	ঃ ১৫ শতাংশ	অন্যান্য	ঃ ১০ শতাংশ
কৃষিৰ বাবে উপযোগী পথাৰ	ঃ ৩০ শতাংশ												
বনাঞ্চল	ঃ ২০ শতাংশ												
আৱাস	ঃ ১০ শতাংশ												
জলাশয়	ঃ ১৫ শতাংশ												
পতিত ভূমি	ঃ ১৫ শতাংশ												
অন্যান্য	ঃ ১০ শতাংশ												

ভূমি ধারণ	<p>প্রতিটো পরিয়ালৰ ভূমি ধারণৰ ধৰণ তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৩ত উল্লেখ কৰা হৈছে। এই তালিকাৰ পৰা তলৰ তথ্যসমূহ পোৱা যায় :</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ কোনো পরিয়ালেই ভূমিহীন নহয়। ■ ১০০ শতাংশ পরিয়ালৰেই নিম্ন উপার্জনকাৰী কৃষক (দুই হেক্টেকো কম) (১১০ টা আৱাসগৃহ। 								
পশুধন	<p>গাঁওখনৰ মুঠ পশুধনৰ সংখ্যা ৮৩৫টা।</p> <p>পরিয়ালসমূহে প্রতিপালন কৰা পশুধনৰ প্ৰকাৰ হৈছে এনেধৰণৰ :</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">গৰু</td> <td style="width: 30%;">ঃ ২৪০টা</td> </tr> <tr> <td>ম'হ</td> <td>ঃ ১১৫টা</td> </tr> <tr> <td>ছাগলী</td> <td>ঃ ৩৮০টা</td> </tr> <tr> <td>গাহৰি</td> <td>ঃ ১১০টা</td> </tr> </table> <p>ওপৰত উল্লিখিত তথ্যৰ সবিশেষ বিৱৰণ তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৪ত দাঙি ধৰা হৈছে।</p>	গৰু	ঃ ২৪০টা	ম'হ	ঃ ১১৫টা	ছাগলী	ঃ ৩৮০টা	গাহৰি	ঃ ১১০টা
গৰু	ঃ ২৪০টা								
ম'হ	ঃ ১১৫টা								
ছাগলী	ঃ ৩৮০টা								
গাহৰি	ঃ ১১০টা								
গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ ব্যৱস্থা	<p>যিকোনো জনগোষ্ঠীতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ নিৰ্বাহক্ষম উপায় উন্নয়নত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৫তে গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমান অৱস্থা দাঙি ধৰা হৈছে।</p> <p>ওপৰৰ তালিকাৰ পৰা গাঁওখনৰ বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনি সন্দৰ্ভত তলৰ তথ্যসমূহ লাভ কৰিব পাৰি :</p> <p>বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনি : অঞ্চলটোৰ বাসিন্দাসকলে মূল বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনিৰ পৰা বঞ্চিত হৈ আহিছে। ইয়াত উন্নত বাস্তৱিক আন্তঃগাঁথনি যেনে : ভাল ৰাস্তা, বিদ্যুৎ, পানী যোগান, ম'বাইল নেটৱৰ্ক আদি উপলব্ধ নহয়।</p> <p>শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সেৱা সুবিধা : অঞ্চলটোৰ শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্য সেৱাৰ ব্যৱস্থা একেবাৰে ন্যূনতম। ৰাজহৰা যান-বাহনৰ ব্যৱস্থা নাই। প্ৰামাণ্যলৰ বাইজে আহ-যাহৰ বাবে চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰে।</p> <p>চৰকাৰী কাৰ্যালয় : চৰকাৰী কাৰ্যালয় (যেনে আৰক্ষী থানা, গাঁও পঞ্চায়ত, ৰাজহ কাৰ্যালয়, বন আঞ্চলিক কাৰ্যালয় আদি) গাঁওখনৰ পৰা যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত। এইবোৰলৈ অহা-যোৱা কৰিবৰ বাবে বাসস্থান বা ওচৰৰ অঞ্চলৰ পৰা নিয়মিত ৰাজহৰা পৰিবহণৰ ব্যৱস্থা নাই।</p> <p>বিভৌয় প্ৰতিষ্ঠান : গাঁওখনৰ পৰা বিভৌয় প্ৰতিষ্ঠান যেনে— বেংক, ডাকঘৰ আদি যথেষ্ট দূৰৈত অৱস্থিত। গতিকে অঞ্চলটোৰ মানুহৰ বেংক একাউণ্ট বা ডাকঘৰৰ জমা খৰচৰ একাউণ্ট নাই।</p>								
কৃষিশস্য	গাঁওখনৰ কৃষিশস্যৰ সবিশেষ তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৬ত বিশদভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে।								

	<p>উক্ত তালিকার পৰা গাঁওখনত উৎপাদিত শস্যৰ সবিশেষ এনেধৰণৰ :</p> <p>খাবিফ শস্য : ধান, তিল।</p> <p>ৰবি শস্য : আদা, বাড়ু, মাটকে।</p> <p>অন্যান্য : উদ্যানকৃষি।</p> <p>অধিকাংশ শস্যই বৰ্ষাভিত্তিক।</p>
শস্য উৎপাদনৰ ক্ষেত্ৰেখা	<p>গাঁওখনৰ শস্য উৎপাদনৰ সবিশেষ তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৭ত সন্নিৰিষ্ট কৰা হৈছে।</p> <p>গাঁওখনৰ অধিকাংশ পৰিয়ালৰ সদস্যই ধানখেতি আৰু তিল উৎপাদনৰ লগত জড়িত।</p> <p>শস্য উৎপাদন আৰু উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ সবিশেষ তলত দিয়া ধৰণৰঃ</p> <p>ক) ধান : উৎপাদন ১২০ কুইণ্টল, উৎপাদন হাৰ : ১৯ কুইণ্টল/হেক্টেৰ।</p> <p>খ) শাক-পাচলি : উৎপাদন ১৫ কুইণ্টল, উৎপাদন হাৰ : ৩ কুইণ্টল/হেক্টেৰ।</p>
পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা	<p>গাঁওখনৰ পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৮ত সন্নিৰিষ্ট কৰা হৈছে। তথ্য অনুসৰি গাঁওখনত থকা পশুখাদ্যৰ মূল উৎসসমূহ হৈছে :</p> <p>ক) ধানৰ অৱশিষ্ট।</p> <p>খ) বনাঞ্চলৰ মুক্তভূমি।</p> <p>গ) কটা শস্যৰ অৱশিষ্ট।</p> <p>ঘ) সেউজীয়া বন।</p>
বজাৰ	<p>গাঁওখনৰ পৰা বিভিন্ন বজাৰৰ অৱস্থান তথ্য-(I)ৰ তালিকা-৯ত উল্লেখ কৰা হৈছে।</p> <p>গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা বজাৰসমূহ হৈছে :</p> <p>ক) গেলামাল/ পি ডি এছ : গাঁও এলেকাৰ ভিতৰত অৱস্থিত।</p> <p>খ) সাপ্তাহিক/অর্ধ-সাপ্তাহিক বজাৰ : ৫ কিঃমিঃ দূৰত লেংটিঙ্গত অৱস্থিত।</p> <p>গ) প্ৰধান বজাৰ : ৫ কিঃমিঃ দূৰত লেংটিঙ্গত অৱস্থিত।</p>
জল সম্পদ	<p>তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১০ত জল সম্পদসমূহৰ বিষয়ে সন্নিৰিষ্ট কৰা হৈছে। পানী উপলক্ষ হোৱা প্ৰধান জল সম্পদসমূহ এনেধৰণৰ :</p> <p>ক) নদী/নলা (১ নং) : (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : বৰ্ষব্যাপী)</p> <p>খ) খাল (১ নং) : (পানীৰ উপলক্ষতা : বৰ্ষব্যাপী)</p>

শক্তিৰ ব্যবহার	গাঁওখনৰ শক্তিৰ মূল উৎসসমূহ তথ্য-(I)ৰ তালিকা-১১ত উল্লেখ কৰা হৈছে। ক) কাঠখৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ১১০টা, উৎস : স্থানীয় বনাধুল।
আর্থ-সামাজিক স্থিতি	<p>সামাজিক গাঁথনি : গাঁওখনত জনজাতীয় সম্প্রদায়ৰ লোকে বাস কৰে। বাসিন্দাসকলৰ মাজত জাতিভেদ নাই। গভীৰ সামাজিক বৈষম্যও ইয়াত পৰিলক্ষিত নহয়। সমাজত মহিলাৰ স্থান সন্তোষজনক।</p> <p>অৰ্থনৈতিক অৱস্থা : গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকলৰ অৰ্থনৈতিক স্থিতি সন্তোষজনক নহয়। মূল জীৱিকাৰ পথ হৈছে কৃষিকৰ্ম, দিন হাজিৰা, মিষ্ট্ৰীৰ কাম। অধিকাংশ গাঁওবাসীৰ বার্ষিক আয় ৮,০০০-১০,০০০ টকা।</p> <p>ইয়াত জীৱিকাৰ বাবে যুৱক বা আন মানুহৰ প্ৰজন্ম দেখা নাযায়। অতিৰিক্তভাৱে এই সন্দৰ্ভত সবিশেষ পৰৱৰ্তী শাখাত উপলক্ষ।</p>
মানচিত্ৰ	<p>পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা তলৰ মানচিত্ৰসমূহ পৰিশিষ্ট-১ত সন্নিৰিষ্ট কৰা হৈছে।</p> <ul style="list-style-type: none"> * গাঁৱৰ মানচিত্ৰ। * গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ (পি আৰ এ অনুশীলনৰ সদস্যৰ নাম আৰু সবিশেষ)। * গাঁৱৰ সম্পদ মানচিত্ৰ।

৩। পি আর এ অনুশীলনৰ মাধ্যমেৰে অগ্রাধিকাৰ

পি আৰ এ অনুশীলন	<p>আই আই ই গুৱাহাটীৰ পৰা এটা দলে হাচেন-২ গাঁৱত পি আৰ এ অনুশীলন চলায়—</p> <p>তাৰিখ : ২৭ মে', ২০১৬।</p> <p>স্থান : গাঁও এলেকা</p> <p>উপস্থিতি : ২৫ জন। জে এফ এম চিৰ কাৰ্যালয় সহায়ক, গাঁওবুড়া, গাঁওবাসী, বন বিভাগৰ বিষয়া আদি।</p>
পি আৰ এৰ উদ্দেশ্য	ইয়াৰ উদ্দেশ্য আছিল বৰ্তমানৰ পৰিয়ালসমূহৰ অৱস্থা অধ্যয়ন আৰু গাঁওবাসীৰ জীৱিকা উন্নয়নৰ পদক্ষেপ আৰু বনোৱয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে প্ৰাথমিক তথ্য সংগ্ৰহ।
পি আৰ এত ব্যৱহৃত সা-সৰঞ্জাম আৰু জ্ঞাত তথ্য	<p>বিভিন্ন সা-সৰঞ্জাম ব্যৱহাৰ কৰা হয় আৰু তাৰ কিছু তথ্য লাভ কৰা হয়। এইসমূহ হ'ল :</p> <p>সামাজিক মানচিত্ৰায়ন</p> <p>সম্পদ স্থানাংক</p> <p>সময়বেখা পয়বেক্ষণ</p> <p>জীৱিকাৰ ঝাতু সম্পৰ্কীয়তা</p> <p>ভেন ডায়েগ্রাম</p> <p>পৰিশিষ্ট-৩ বিতং তথ্য প্ৰদান কৰা হৈছে।</p>
স্থানাংক	<p>স্থান নিৰ্ণয়ক অনুশীলন আছিল এনেধৰণৰ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন ■ জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ ক্ৰমাগত শ্ৰেণীকৰণ (ই পি এ) <p>পৰিশিষ্ট— ৩ত বিস্তৃত বৰ্ণনা আছে।</p> <p>জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়নৰ স্থানাংক</p> <p>ক) কৃষি</p> <p>খ) পশুধন</p> <p>গ) বোৱা-কঢ়া/বয়ন।</p> <p>প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ (শ্ৰেণীকৰণ)</p>

ক্রমিক নং	স্থানাংক অনুসারে গাঁরৰ ই পি এ	বর্ণনা (পরিশিষ্ট-৩ত অতিরিক্ত বর্ণনা)	পঁজিৰ সম্ভাৰনীয় উৎস/বিভাগ
১	ৰঞ্জন গেছ সংযোগ	কাঠ খৰিব বিপৰীতে ৰঞ্জন গেছ সংযোগ। কম খৰচত অত্যাৱশ্যকীয় সামগ্ৰীৰে ৰঞ্জন পদ্ধতি।	প্ৰধানমন্ত্ৰী উজ্জলা যোজনাৰ অধীনত
২	গ্ৰাম্য পথ	পথ পকীকৰণেৰে গাঁওৰ সৈতে যোগাযোগ	পি এম জি এছ ৱাই/ পি ডেলিউডি
৩	সৌৰ শক্তি সংযোগ	গোটেই গাঁওখনৰ বাসিন্দাক সৌৰ শক্তিৰে লাভান্বিত কৰিব পৰাৰ সুবিধা	নাৰ্বাৰ্ড
৪	স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	গাঁওখনত উপ-স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাস্থ্য অভিযান/পৰিয়াল কল্যাণ
৫	অনাময়	কম খৰচী ঘৰুৱা শৌচাগাৰ প্ৰদান, চেপ্টিক আৰু চেনিটেৰী প্ৰকাৰৰ	স্বচ্ছ ভাৰত মিচন/জনস্বাস্থ্য কাৰিকৰী

- প্ৰাৰম্ভিক জীৱিকা কাৰ্যক্ৰমৰ প্ৰচাৰৰ বাবে ই পি এ ফাণ্টত কৰ্মৰত মূলধন বখাৰ
বাবে দুই লাখ টকা কৰা উচিত।
- এটা কম মূল্যৰ কমিউনিটি কাম সংযোজক জে এফ এম টি কাৰ্যালয় কৰাৰ
বাবদ জে এফ এম টি পৰিধিৰ মাজেৰে উপলব্ধ কৰা আৰু টুল কিটছ, সৰঞ্জাম,
যন্ত্ৰপাতি নিয়মীয়া কৰাৰ বাবদ।

<p style="text-align: center;">জীৱিকা অৰ্জনৰ সুবিধাসমূহ (সন্তোষজনকভাৱে বলা হ'ল)</p>	<p>জীৱিকা অৰ্জনৰ সুবিধাসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে চিনাঙ্গ কৰা হৈছে :</p> <ul style="list-style-type: none"> * কৃষি শস্য আৰু উদ্যান শস্য * পশুধন * এন টি এফ পি * দক্ষতা উন্নয়ন * ঋণৰ সুবিধা <p>অতিৰিক্ত আলোচনা এই সম্পর্কত তলত দিয়া হ'ল।</p>
<p style="text-align: center;">বন উন্নয়নৰ সুবিধাসমূহ</p>	<p>লাংটিং হাচেন- ২জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও অঞ্চলত বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা বিস্তৃতভাৱে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। তলত স্থানাংক অনুসাৰে বনাঞ্চল উন্নতকৰণৰ প্ৰকল্পসমূহ উল্লেখ কৰা হ'ল।</p> <p>ক) বৃক্ষৰোপণ, খ) ভূমিৰ নথিকৰণ, গ) গ্ৰামৰ বৃক্ষৰোপণ এন টি এফ পি আদি, ঘ) নাৰ্থাৰী প্ৰস্তুত কৰি বৃক্ষৰোপণ। ঙ) উৰ্বৰা বনাঞ্চল উন্নতকৰণ। চ) বাঁহ বোপণ, ছ) বনাঞ্চলৰ সুৰক্ষা। জ) প্ৰাকৃতিক পুৰণোংপত্তি, ঝ) পশুখাদ্য আবাদ।</p>
<p style="text-align: center;">কৃষি আৰু উদ্যানশস্য</p>	<p>তথ্য ৎ ২৮ তালিকা ৎ ১২৮ পৰা কৃষি আৰু উদ্যানশস্যত এই সম্পৰ্কীয় সুবিধাসমূহ পাব পাৰি।</p> <p>মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ</p> <p>ক) কিঞ্চিৎমাত্ৰ কীটনাশক প্ৰয়োগ কৰা।</p> <p>খ) জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ প্ৰভাৱ।</p> <p>গ) কৃষি আন্তঃগাঠনিক আধুনিক সা-সজুলি আৰু সৰঞ্জামৰ অভাৱ। যেনে- পারাবটিলাৰ, ট্ৰেক্টৰ আদি।</p> <p>ঘ) ভড়াল আৰু প্ৰস্তুতকৰণ।</p> <p>ইয়াৰ সুবিধাসমূহ—</p> <p>(ক) কৃষি দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী।</p> <p>(খ) নতুন প্ৰযুক্তি আৰু কৃষি কৰ্মৰ সৰঞ্জামসমূহ।</p> <p>(গ) ভাল আন্তঃগাঠনিক প্ৰশিক্ষণ পদ্ধতি।</p> <p>পৰামৰ্শমূলক আঁচনি হ'ল :</p> <p>ট্ৰেক্টৰ চলোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ</p> <p>কৃষি উন্নয়ন কাৰ্যসূচী</p> <p>কীটনাশক, হাইব্ৰিড শস্য ৰোপণৰ প্ৰশিক্ষণ।</p>
<p style="text-align: center;">পশুধন</p>	<p>তালিকা-১৩ত এই পশুধন সম্পৰ্কীয় অতিৰিক্ত তথ্য দিয়া হ'ল।</p> <p>মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ—</p> <p>ক) শস্যৰ অৱশিষ্ট আৰু তৃণজাতীয় খাদ্য মাত্ৰ ৩-৬ মাহ পৰ্যন্ত। গোটেই বছৰজুৰি সেউজীয়া খাদ্যও পৰ্যাপ্ত নহয়।</p> <p>খ) পশু চিকিৎসা সেৱা নাই।</p> <p>গ) পশুধন প্ৰতিপালন সম্পৰ্কীয় জ্ঞানৰ অভাৱ।</p>

	<p>ইয়াৰ সুবিধাসমূহ—</p> <p>ক) পশুধন প্রতিপালনৰ পৰা উচ্চ উপার্জন।</p> <p>খ) বৃহৎ পৰিমাণৰ গাথীৰৰ বজাৰ উপলক্ষ হোৱা লাইটিং টাউন জে এফ এম চিৰ পৰা নাতি দূৰৈতে। জে এফ এম চি এলেকাৰ কিছু অংশ সীমা মেঘালয় ৰাজ্যৰ লগত সংযুক্ত।</p> <p>পৰামৰ্শ : ক) গাহৰি পালনৰ প্ৰশিক্ষণ। খ) মুগীৰি পালনৰ প্ৰশিক্ষণ</p>
এন টি এফ পি	<p>এন টি এফ পিৰ সুবিধাসমূহ তথ্য : ২ৰ অন্তৰ্গত তালিকা : ১৪ত প্ৰদান কৰা হৈছে।</p> <p>মূল প্রতিবন্ধকতা হ'ল—</p> <p>মূল প্রতিবন্ধকতাসমূহ হ'ল —</p> <p>ক) এন ডেলিউ এফ পিৰ কম পৰ্যাপ্ততা</p> <p>খ) কাৰিকৰী জ্ঞান নাই</p> <p>গ) সংসাধন গোট নাই</p> <p>সুবিধাসমূহ হ'ল —</p> <p>ক) খাদ্য উদ্ভিদ, পশুখাদ্য আদিৰ ৰোগণ</p> <p>খ) ঔষধি উদ্ভিদ আৰু সুগন্ধি উদ্ভিদ ৰোগণ</p>
বিশেষ দক্ষতা	<p>দক্ষতা উন্নয়নৰ বাবে সুবিধাসমূহ তথ্য : ২ৰ অন্তৰ্গত তালিকা : ১৫ত প্ৰদান কৰা হৈছে—</p> <p>মূল প্রতিবন্ধকতা :</p> <p>ক) পৰ্যাপ্ত কেঁচা বস্ত্ৰ অভাৱ।</p> <p>খ) দ্রব্যৰ গুণগত মান।</p> <p>গ) টি কিউ এম প্ৰযুক্তিৰ অভাৱ</p> <p>ইয়াৰ সুবিধাসমূহ</p> <p>ক) সুচল যাতায়তৰ ব্যৱস্থা।</p> <p>খ) দক্ষতাধৰীক প্ৰশিক্ষণ।</p> <p>গ) আৰ্থিকভাৱে চৰকাৰৰ পৰা সহায়।</p> <p>পৰামৰ্শমূলক :</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ আধুনিক সা-সজুলিৰ প্ৰশিক্ষণ। ■ গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তিৰ বিশ্লেষণ। ■ দক্ষতা উন্নীতকৰণ আৰু নতুন পদ্ধতি সম্পর্কে প্ৰশিক্ষণ। ■ কেঁচা সামগ্ৰীৰ ভঁৰাল। ■ বৃহতকায় ক্রেতাৰ লগত উৎপাদিত বস্ত্ৰোৰ বিক্ৰী কৰা।
ঝণৰ সুবিধা	<p>তথ্য-২ৰ তালিকা-১৬ত এই বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে।</p> <p>ইয়াৰ মূল প্রতিবন্ধকতাসমূহ হ'ল :</p> <p>ক) বিভিন্ন ঘাটি</p> <p>খ) অসংগঠিত ঝণ দিওতাৰ প্ৰভাৱ।</p>

	<p>ইয়াৰ সুবিধাসমূহ :</p> <p>ক) আধুনিক বিভীষণ প্রতিষ্ঠান স্থাপন।</p> <p>খ) বিভীষণ অন্তর্ভুক্তিৰ পদক্ষেপ।</p> <p>পৰামৰ্শৱলী :</p> <p>আধুনিক বিভীষণ প্রতিষ্ঠানৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ।</p> <p>পৰৱৰ্তী পৃষ্ঠাত সংযোগ কৰা হৈছে।</p>
কৌশলগত হস্তক্ষেপ	<p>জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে ওপৰত উল্লিখিত পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ কৌশলগত হস্তক্ষেপ হিচাপে সাৰাংশ কৰা হৈছে :</p> <p>১) কৃষি আৰু উদ্যানশস্য : কৃষি দক্ষতা উন্নয়ন কাৰ্যসূচী, কীটনাশক সাৰ আৰু বৰ্ণসংকৰ কৃষিৰ ওপৰত প্ৰশিক্ষণ।</p> <p>২) পশুধন : গাহৰি আৰু মুগ্ধী।</p> <p>৩) এন ডল্লিউ এফ পি : খাদ্য শস্য আৰু ঔষধি গছ বোপণ।</p> <p>৪) বিশেষ দক্ষতা : আধুনিক সা-সঁজুলিৰ প্ৰশিক্ষণ, গাঁওবাসীক আধুনিক প্ৰযুক্তিবিদ্যা উপলব্ধ কৰোৱা। উৎপাদন বৃদ্ধি আৰু উৎপাদিত দ্ৰব্যৰ বিবিধতা প্ৰদানৰ বাবে গাঁওবাসীৰ দক্ষতা উন্নয়ন আৰু প্ৰশিক্ষণ, কেঁচামালৰ সপ্তওয় ঘৰ স্থাপন, প্রাতিষ্ঠানিক ক্ৰেতাৰ লগত উৎপাদিত সামগ্ৰী বিক্ৰীৰ সুব্যৱস্থা কৰা।</p> <p>৫) ঋণ সুবিধা : কাষৰীয়া অঞ্চলত আধুনিক বিভীষণ প্রতিষ্ঠান স্থাপন।</p>

জীৱিকা আৰ্জনৰ সন্তাৱনীয়তা তথা সুবিধাসমূহৰ বিশ্লেষণ কাৰ্যসূচী নিৰ্ধাৰণৰ মাপদণ্ড আছিল তলত দিয়া ধৰণৰ।

ক) জীৱন নিৰ্বাহৰ সম্পদ।

খ) জীৱিকা নিৰ্বাহৰ ক্ষেত্ৰ।

গ) সন্তাৱ্য জীৱিকাৰ পথৰ অগ্ৰাধিকাৰ ভিত্তিত শ্ৰেণীকৰণ।

পি আৰ এ অনুশীলনৰ কালত পটুপথাৰ জে এফ এম চিৰ জীৱিকা আৰ্জনৰ অৱস্থা সমূহৰ বিশ্লেষণ কৰা হৈছিল।

ডি এফ ডি আইৰ স্থায়ী জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰ্মসূচী ব্যৱহাৰ কৰি অনুশীলন কালত বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা হয়। বৰ্তমানৰ গাঁওবাসীৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ অৱস্থা তলত দিয়া ধৰণেৰে মূল্যায়ণ কৰা হৈছে—

ক) প্ৰাকৃতিক মূলধন।

খ) বাস্তৱিক মূলধন।

গ) সামাজিক মূলধন।

ঘ) মানৱ সম্পদ (মূলধন)।

ঙ) বিভীষণ মূল্যধন।

প্রাকৃতিক মূলধন

লেংটিং হাচেন-২ সংরক্ষিত বনাঞ্চলের অন্তর্গত লাংটিং জে এফ এম চির মূল প্রাকৃতিক মূলধন হ'ল বাঁহ, শাল গছ, টিক, বাঁহৰ বিভিন্ন প্রজাতিসমূহ। অধিকাংশ লোকেই খৰি, গৰৱ ঘাহ, কাঠ আদিৰ বাবে বনাঞ্চলের ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। কৃষিকৰ্ম আৰু পশুধন পালনৰ বাবে গ্ৰেণ বাইজ নদীৰ পানীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। (অধিক তথ্যৰ তালিকা- ১০, ১১ আৰু ৩০)

বাস্তৱিক মূলধন

লেংটিং হাচেন-২ৰ বাসিন্দাসকলেৰ অধিকাংশ পৰিয়ালেই কৃষিকৰ্মৰ লগত জড়িত। তেওঁলোক ক্ষুদ্ৰ কৃষক যাৰ নিজস্ব কৃষিভূমি দুই হেক্টেকৰকৈ কম। ভূমিধাৰণৰ ধৰণসম্পর্কে তালিকা ৩/পৰিশিষ্ট ৬ত বিস্তৃতভাৱে দিয়া হৈছে। গাঁওখনৰ প্রতিটো পৰিয়ালে কেচা ঘৰত বাস কৰে। গাঁওবাসীয়ে শক্তি আৰ্জনৰ উৎস হিচাপে সৌৰশক্তি, কেবচিনৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰে। অৱশ্যে কিছুসংখ্যক ঘৰত বন্ধন গেছৰ ব্যৱহাৰ হয়। কিন্তু নিৰ্ভৰশীলতা বহু কম। (অধিক তথ্যৰ তালিকা ১০ আৰু ১১ত)।

হাচেন-২ জে এফ এম চি এলেকাত এখন প্রাথমিক বিদ্যালয় আছে। তাৰ বাহিৰে আন শিক্ষানুষ্ঠান দেখা পোৱা নাযায়। (তালিকা ৫ত অধিক তথ্য)।

পানীৰ উৎস হিচাপে অধিকাংশ পৰিয়ালে পুখুৰী আৰু নদীৰ পানী ব্যৱহাৰ কৰে।

সামাজিক মূলধন

গাঁওবাসীসকল সম্পূর্ণৰূপে জে এফ এম চিৰ কোনো অনুষ্ঠানত জড়িত নোহোৱাৰ কাৰণ হ'ল সজাগতাৰ ভূমিকা অভাৱ আৰু যাৰ বাবে তেওঁলোক লাভৱানৰ পৰা বঢ়িত হ'ব লগা হৈছে।

গাঁওখনত কোনো এছ এইচ জি এছৰ সুবিধা নাই। গাঁওবাসীসকলে গীৰ্জাঘৰতে সমুহীয়া সভা অনুষ্ঠিত কৰে।

মানৱ সম্পদ

জে এফ এম চি মুঠ জনসংখ্যাৰ ৭৩.২৫শতাংশ লোক শিক্ষিত হোৱাৰ বিপৰীতে ২৬.৭৫শতাংশ লোক উচ্চ প্রাথমিক বিদ্যালয়ত শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিল।

বিত্তীয় মূলধন

জে এফ এম চি এলেকা আৰু ইয়াৰ ওচৰে পাজৰে কোনো ধৰণৰ চৰকাৰী বেংক বা আগশাৰী প্রতিষ্ঠান নাই। প্ৰযোজন সাপেক্ষে সম্পৰ্কীয় বা আত্মসহায়ক প্রতিষ্ঠানৰ পৰা ধনৰ লেন-দেন কৰে। বহু কম সংখ্যক লোকৰ বাণিজ্যিক বেংকসমূহত একাউণ্ট আছে যদিও তেওঁলোক আৰ্থিক লাভালাভৰ বিষয়ে সজাগ নহয়।

জীৱিকা পৰিপ্ৰেক্ষিত

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিবাসীৰ জীৱন প্ৰণালীৰ সক্ৰিয়তা তলত উল্লেখ কৰা হৈছে।

- ক) জে এফ এম চিৰ সৰ্বমুঠ আয়ৰ ব্যক্তিগত জীৱন প্ৰণালীৰ বৰঙণি।
- খ) এটা নিৰ্দিষ্ট জীৱন প্ৰণালীৰ কাৰ্য্যকলাপৰ আয়ৰ গোষ্ঠী শতাংশ জড়িত।
- গ) সন্তাৰ্য জীৱন প্ৰণালীৰ কাৰ্য্যকলাপৰ অগ্রাধিকাৰ।

৪. জীরিকা উন্নয়ন পরিকল্পনা

উপার্জন সৃষ্টি কার্যসূচী	<p>গাঁওখনৰ বাবে পৰিকল্পনা কৰা মূল জীরিকা সৃষ্টি কাৰ্যসূচীসমূহ হ'ল :</p> <p>কৃষি খণ্ড</p> <ol style="list-style-type: none"> ১) কুকুৰা আৰু গাহৰি পালন। ২) লা কৃষি ৩) উদ্যানশস্য। <p>অনা-কৃষি খণ্ড</p> <ol style="list-style-type: none"> ১) হস্তত্তীত বয়ন ২) ইলেকট্ৰিচিয়ান। ৩) বাহন চালক। ৪) ৰেচন বিদ্যা।
আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্যকলাপ	<p>গাঁৱৰ আত্মসহায়ক গোটসমূহে তলৰ কাৰ্যসূচীসমূহ পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে :</p> <ol style="list-style-type: none"> ১) সজাগতা সৃষ্টি কৰা। ২) কৃষক গোটৰ আয়োজন কৰা। ৩) গাঁওবাসীক জীরিকা কাৰ্যসূচীত অংশগ্রহণ কৰোৱা।
শিক্ষাব উদ্দেশ্যে ভ্ৰমণ	<p>তলত উল্লেখিত কাৰ্যসূচীসমূহৰ পৰিকল্পনা</p> <ol style="list-style-type: none"> ১) কোনো পৰিকল্পনা লোৱা নাই।
কৰ্মসূচীৰ সাৰাংশ	<p>পৰৱৰ্তী পৃষ্ঠাত সংলগ্ন কৰা হৈছে।</p>
সংপ্রস্তুতকৰণ	<p>ভাৰত চৰকাৰৰ তলৰ আঁচনিসমূহৰ সৈতে পৰিকল্পনা কৰা কাৰ্যব্যৱস্থাসমূহ সংপ্ৰস্তুত কৰিব পাৰি।</p> <ol style="list-style-type: none"> ১) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ নিয়োগ নিশ্চিত আঁচনি- গ্ৰামীণ নিয়োগৰ বাবে ২) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (RKVY)- কৃষি আৰু কৃষিজাত উন্নয়নৰ বাবে ৩) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সঞ্চয় যোজনা (RKSY)- জলসিঞ্চন আৰু জলচেদ উন্নয়নৰ বাবে ৪) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান ৫) দক্ষতা উন্নয়ন আঁচনি ৬) গ্ৰামীণ উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে উপযুক্ত অন্যান্য আঁচনি <p>উপৰোক্ত সংপ্ৰস্তুতকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাসমূহ সফল কৰি তোলাৰ লগতে এই পৰিকল্পনাৰ কৰ্মসূচী উন্নৰ-পৰিকল্পনা কালত স্থায়ী হোৱাত সহায় কৰিব।</p>

৫. বনোয়য়ন পরিকল্পনা

হাচেন-২ জে এফ এম চির ক্ষুদ্র পরিকল্পনার অংশ হিচাপে গাঁও অঞ্চলত বনোয়য়ন পরিকল্পনা বিস্তৃত পি আৰ এ অনুশীলনৰ পিছত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পরিকল্পনার উদ্দেশ্যসমূহ হ'ল জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ, পাৰিৱেশিক কাৰ্যসূচী আৰু জে এফ এম চির অন্তৰ্গত বনাঞ্চলত উৎপাদন সক্ষমতা; এক বহনক্ষম ব্যৱস্থাবে সম্প্ৰদায়ৰ ব্যৱহাৰ আৰু জীৱন ধাৰণৰ প্ৰয়োজনীয়তাসমূহ লাভ কৰা।

৫.১। জে এফ এম চির বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

লেখটিং হাচেন-২ জে এফ এম চির অন্তৰ্গত বনাঞ্চলসমূহৰ বাবে এই ক্ষুদ্র পরিকল্পনাই তলৰ বিভাগসমূহ বিবেচনা কৰিছে।

ক) বন বিভাগৰ দ্বাৰা জে এফ এম চির অন্তৰ্গত বনাঞ্চলসমূহ আৰু

খ) বৃক্ষৰোপণ/বৃক্ষৰোপণ কৰিবলগা সম্প্ৰদায়ৰ ভূমি আৰু অন্যান্য ভূমি, যিসমূহ বনাঞ্চলৰ জাননীৰ বাহিৰত উপৰোক্ত দুয়োটা বিভাগৰে জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ অৱস্থা সম্পর্কে তলত আলোচনা কৰা হ'ল :

৫.২। বনাঞ্চল আৰু তাৰ অৱস্থা

জে এফ এম চির অন্তৰ্গত বনাঞ্চলৰ পূৰ্ণ বিৱৰণ প্ৰফ'মা-৩ৰ অধীনত তালিকা-৩.১ত দাখিল কৰা হৈছে ('বনোয়য়ন পরিকল্পনা'), যিসমূহ এই ক্ষুদ্র পরিকল্পনাত পৰিশিষ্ট হিচাপে সংলগ্ন কৰা হৈছে। অন্যান্য বৃক্ষৰোপিত এলেকা (বা বৃক্ষৰোপণ কৰিবলগা) বিবেচনা কৰাৰ পিছত, হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা তলত দিয়াৰ দৰে সাৰাংশ কৰা হৈছে।

তালিকা-৫.১ : লেখটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টেৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ঘনত্ব বাকী-'ক্ষতিগ্রস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬-৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল				
আৰ এফ / পি এফ, নামঃ লাখটিং সংমণ্ডল, ডিমা হাচাও পুৰ সংমণ্ডল বীটঃ কম্পার্টমেন্ট	১০০ হেক্টেৰ	১.৫ কিঃমিঃ	ভাল এলেকা : ৭৮ হেক্টেৰ ক্ষতিগ্রস্ত এলেকা : ২২হেক্টেৰ	২-৩ মাহৰ
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা				
স্থানঃ বনাঞ্চল : পৰ্ণপাতী ভি এফ, অন্যান্য	নাই	নাই	ভাল এলেকা : নাই ক্ষতিগ্রস্ত এলেকা : নাই	নাই
মুঠ	৫০ হেক্টেৰ		ভাল এলেকা : ৫০ হেক্টেৰ ক্ষতিগ্রস্ত এলেকা : নাই	

উৎস : প্রফ'র্মা-৩, তালিকা ৩.১ / বন বিষয়া আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা

ইয়াৰ পৰা দেখা গ'ল যে লেংটিৎ হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত ১০০ হেক্টেক বনাঞ্চল, য'ত ৭৮ হেক্টেক
'ভাল' আৰু ২২ হেক্টেক ক্ষতিপ্ৰস্ত এলেকা।

৫.৩। বনভূমিৰ প্ৰকাৰ :

হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সাৰুৱা প্ৰকৃতিৰ ভূমিত অৱস্থিত, ইয়াৰে কিছু আভাস তলত দাঙি ধৰা
হ'ল।

তালিকা- ৫.২ : জে এফ এম চিৰ বনভূমিৰ প্ৰকাৰ

পৰিমাপ	ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	বৃক্ষৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	২.৮ পৰা ২.৮৮% বাসায়নিক। ইয়াত এন, পি২০৫ আৰু কে২০ উৰ্বৰতাত থকাতকৈ কম	নাই
ভূমি ক্ষয়ৰ অৱস্থা	ভূমি ক্ষয় নাই	ভূমি ক্ষয় নাই
উপস্থিতি :		
(ক) পলস	২৫%	নাই
(খ) ৰোকামাটি	৩৫%	নাই
(গ) ন-উৰ্বৰ ভূমি	নিম্ন	নাই
(ঘ) বালিচাহি	৮০%	নাই

উৎস : প্রফ'র্মা-৩, তালিকা ২ বনভূমিৰ প্ৰকাৰ/ বন বিষয়া আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে আলোচনা

হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ সাৰুৱা মাটিৰ শতাংশ তলত দিয়া হ'ল :

- ক) এণ্টিচল (২৫.৩%)
- খ) ইচেপ্টচল (৫১.৩%)
- গ) আলফিচল (১৬.৩%)
- ঘ) উলিচল (৭.১%)

৫.৪ বনাধ্বলৰ বৰ্তমান উত্তিদসমূহ

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বনাধ্বলৰ বৰ্তমান উত্তিদসমূহ তলত দিয়া হ'ল। এইটো মন কৰিবলগীয়া যে স্থানীয় বনাধ্বলসমূহ উজনি অসম সিঙ্গ গ্ৰীষ্মপথান চিৰসেউজ বনাধ্বলৰ শ্ৰেণীভুক্ত কৰা হৈছে।

তালিকা ৫.৩ : লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বনাধ্বলৰ বৰ্তমান উত্তিদসমূহ

প্ৰজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
মুখ্য বন প্ৰজাতি	শিৰিখ	এলবিজিয়া লিবাক
লিটিকা	গামেৰি	গেমলিনা আৰ্বোৱা
চাৰছ	টেকীয়া	ফাৰ্ণছ
	ভোট জলকীয়া	কেপচিকাম চাইনিছ
ওষধি উত্তিদ	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
	শিলিখা	টাৰ্মিচনালিয়াচেবুলা
	নিম	আজাদ্রিএষ্টনিডিকা
	আমলখি	ফিলাস্থিয়াছ এন্সেলিকা
উৎপাদন		
অন্যান্য, যদি আছে	জৰি বেট	কালামুচ ইৰেকটাছ
	জাতি বেট	কালামুচ টেনাছ
	ৰাইদাং বেট	কালামুচ ৰোটাং
	চুলি বেট	কালামুচ ফ্ৰেগাম
	লেজাই বেট	কালামুচ ফ্ৰিৰিবুদুচ
	কাকোঁ বাঁহ	দি. হেমিলটনি
	পাহাৰী জাতি বাঁহ	অঙ্গেটথা পাৰভিফলিয়া
	দুলু বাঁহ	চিজোষ্ট্ৰিয়াম দুলোৱা
	আমলখি	এন্সেলিকা অফিচনালিচ
	হলখ	টাৰ্মিনেলিয়া মাইৰোকার্পা
	হোলোং	ডিপ্টেৰোকার্পাছ মাৰ্কোকার্পাছ
	অৰ্জুন	টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
	অগৱ	একুইলাৰিয়া আগাঙ্গোচা

উৎস : প্ৰফৰ্মা-৩, ‘গ। বনাধ্বলৰ বৰ্তমান উত্তিদসমূহ’/ বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫.৫। বনোৱয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচী

তলৰ উপশাখাসমূহত লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বনোৱয়ন পৰিকল্পনাৰ অন্যান্য কাৰ্যসূচীসমূহ দিয়া হ'ল :

৫.৬। জে এফ এম চির অতীতৰ সুৰক্ষা ব্যৱস্থা

- লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চির অতীত লোৱা বন সুৰক্ষা ব্যৱস্থাসমূহ তলত আলোচনা কৰা হ'ল :
- ক) অন্তৰ্ভুক্ত পৰিয়াল : ১১০
  - খ) অন্তৰ্ভুক্ত সদস্য : ১১০ (প্রতিটো পৰিয়ালৰ পৰা একোজন সদস্য)
  - গ) ব্যৱস্থাৰ সাৰাংশ : নাই।
  - ঘ) কোনো আনুষ্ঠানিক ব্যৱস্থা : নাই।

(উৎস : প্ৰফ'মা-৩, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চির সদস্যৰ সৈতে আলোচনা)

৫.৭। বনজ উৎপাদনৰ ঘৰৱা চাহিদা

স্থানীয় সম্প্ৰদায়ৰ ঘৰৱা চাহিদাৰ বাবে বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতাৰ তথ্য তলৰ তালিকাত দাঙি ধৰা হ'ল।

তালিকা- ৫.৪ (ক) : লেংটিং হাচান-২ জে এফ এম চির প্রতিটো পৰিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ ঘৰৱা চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	পৰিয়ালৰ গড় চাহিদা		বৰ্তমান কিভাৱে চাহিদা পূৰণ হৈছে	উৎস
	চাহিদাৰ সময় ব্যৱধান	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	প্ৰায়	৮০-৮৫কেজি	-	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
ঘৰৱ বাবে কাঠ (খুঁটা আকাৰত)	বছৰত এবাৰ	৬সংখ্যক	-	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-	-	-
খুঁটা/বাঁহ	মাহেকত এবাৰ	৫-৯বাঁহ/প্ৰতি মাহ	-	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	প্ৰায়	১.৫কেজি/প্ৰতি মাহ	-	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
এন টি এফ পি অন্যান্য	প্ৰায়	৮-১০কেজি/প্ৰতি মাহ	-	সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
	-	-	-	-

উৎস : প্ৰফ'মা-৩, তালিকা-৩.২/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চির সদস্যৰ সৈতে আলোচনা লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চির মুঠ ৩১০ ঘৰ পৰিয়াল আছে। ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা এইটো গম পোৱা যায় যে লেংটিং হাচেন-২ গাঁৱৰ বাবে বছৰি মুঠ বনজ উৎপাদনৰ চাহিদা নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে তলত দিয়া ধৰণৰ—

তালিকা- ৪ (খ) : লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চির সকলো পরিয়ালৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ বার্ষিক চাহিদা

বনজ উৎপাদনৰ নাম	সম্প্রদায়ৰ চাহিদা বার্ষিক কিঃগ্রাম (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	১৯০২০০	বছরেকত
ঘৰৰ বাবে কাঠ (খুঁটা আকাৰৰ)	১৯০সংখ্যক	ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-
খুঁটা/বাঁহ	৩৯০ বাঁহ	ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী
বনাথওলৰ পৰা পশুখাদ্য	১৯০৪২০	বছরেকত
এন টি এফ পি	২৯১০০০	বছরেকত
অন্যান্য	-	-

উৎস : ওপৰৰ তালিকা ৪ (ক) আৰু সম্প্রদায়ৰ তথ্যৰ পৰা মুঠ পরিয়ালৰ সংখ্যা (*)= প্রতিটো পরিয়ালৰ গড় প্ৰয়োজনৰ আনুমানিক পৰিমাণ (তালিকা ৪ (খ) $\times$ ৬৫ পৰিয়াল)

৫.৮। গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সামগ্ৰী সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

পৰিয়ালৰ ঘৰৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰি এই ধৰণৰ সামগ্ৰী সংগ্ৰহ কৰি স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰীৰ জৰিয়তে গাঁওবাসী বনজ উৎপাদনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদনৰ সংগ্ৰহ আৰু বিপণনৰ তথ্য তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল—

তালিকা- ৫.৫ (ক) : লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বনজ উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

বনজ উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ স্থান
	ঞ্চতু / মাহ	সংগ্ৰহকাৰী পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগ্ৰহীত সামগ্ৰীৰ গড় পৰিমাণ (কিঃ গ্ৰাম)	
কাঠখৰি	বছরেকত	১১০	১০৪২	বনাথওল
ঘৰৰ বাবে কাঠ	ডিচে-জানু	১১০	৩ সংখ্যক	বনাথওল
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-	-	-
বাঁহ	ডিচে-জানু	১১০	১২ সংখ্যক	বনাথওল
খুঁটা	-	-	-	-
বনাথওলৰ পৰা পশুখাদ্য	বছরেকত	১১০	৮ কেজি/প্ৰতি দিনে	বনাথওল
এন টি এফ পি	বছরেকত	১১০	১০-১২ কেজি/দিনে	বনাথওল
অন্যান্য	-	-	-	-

উৎস : প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৩/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা ওপৰৰ তালিকাত উল্লিখিত তথ্যৰ লগত সম্পৰ্কিত কিছু প্ৰাসংগিক তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৫.৫ (খ) : বনজ উৎপাদন সংগ্রহ আরু বিপণন (আত্যন্তিক খবর) (লেখটিং হাচেন-২ জে এফ এম চি)

বনজ উৎপাদন নাম	উদ্ভিদ বিপণন (কিঃ গ্রাঃ)	কেনেদেরে বিপণন করা হয়	বনজ উৎপাদন বিক্রীর মাধ্যমেরে প্রতিটো পরিয়ালৰ গড় আয়
কাঠখবি	১৮৬০০০ কেজি/ প্রতি বছৰ	লেখটিং বজার	১৮৫০-২৩৭০/মাহেকত
ঘৰৰ বাবে কাঠ	—	—	—
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	—	—	—
বাঁহ	৪৫-৬০ পিচ/ প্রতি মাহ	লেখটিং বজার	৬৮৩-১৮৭৩/মাহেকত
খুঁটা	—	—	—
বনাঞ্চলৰ পৰা পশুখাদ্য	১৩০০ কেজি /বছৰেকত	লেখটিং বজার	১১৭০-১৪৫০/মাহেকত
এন টি এফ পি	—	—	—
অন্যান্য—	—	—	—

উৎস : প্রফ'ম্রা-৩, তালিকা-৩.৪/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫.৯। বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদা—ঘৰৰা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণনৰ বাবে

পূৰ্বে উল্লেখ কৰা উপ-শাখাৰ তথ্যৰ ভিত্তিত লেখটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ সদস্যসকলৰ বনজ উৎপাদনৰ মুঠ চাহিদাৰ সাৰাংশ তলত দিয়া হ'ল। আগৰ তালিকাৰ খবৰৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি।

উৎস : তালিকা-৪ (খ) আৰু ৫ (খ) শাখাত দিয়া আগৰ পৃষ্ঠাৰ পৰা।

৫.১০। বন সুৰক্ষা সংক্রান্তীয় বিষয়

৩.১। সুৰক্ষা সমস্যাসমূহ

হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ বিষয়সমূহ সংক্ষিপ্তভাৱে তলত দিয়া হ'ল—

তালিকা- ৫.৬ : লেখটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সংক্রান্তীয় বিষয়সমূহ

সমস্যাৰ ধৰণ	প্রাসংগিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্ব (হয়/নহয়)
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় পশু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ- অন্যান্য এলেকাৰ পশু	হয়	হয়
বেআইনীভাৱে কাঠকটা	নহয়	নহয়
কাঠ চোৰাং চালান	হয়	হয়
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নিকাণ্ড	হয়	হয়
বনভূমি বেদখল	হয়	হয়
সাপে খুটিওৱা, বনাঞ্চল ৰক্ষাৰ সময়ত জীৱনৰ ভাবুকি	হয়	হয়
বনৌষধি	হয়	হয়

উৎস : প্রফ'র্মা-৩, তালিকা-৩.৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা সেয়েহে, উপৰোক্ত জে এফ এম চিত বন সুৰক্ষা সংক্ৰান্তীয় বিষয়ত সমুখীন হোৱা বৈশিষ্ট্যসমূহ হ'ল—

ক) চৰণীয়া পথাৰ—স্থানীয় এলেকাৰ ঘৰটীয়া জন্মৰ চাৰণ ভূমি
 খ) চৰণীয়া পথাৰ—অন্যান্য এলেকাৰ পশু

৫.১২। বনাথওল অনুময়নৰ কাৰণসমূহ :

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিত বনাথওল অনুময়নৰ কাৰণসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি :

ক) বিজ্ঞানসম্মত আঁচনি নাই
 খ) জনজাতীয় লোকৰ পৰম্পৰাগত আবাদ
 গ) পাহাৰীয়া অঞ্চলত আততায়ীৰ সমস্যা।

উৎস : প্রফ'র্মা-৩, তালিকা-৩.৬/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫.১৩। বনাথওল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিত বনাথওল উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলৰ উপ-শাখাত দিয়াৰ দৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি, যেনে সুৰক্ষাৰ পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (পৰিচৰ্যা), নাৰ্চাৰী উন্নয়ন, ব্যৱস্থাপনা, অতিৰিক্ত ত্ৰিয়া।

৫.১৪। সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনাৰ বিষয়সমূহ তলত দিয়াৰ দৰে— লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় বিষয়সমূহ পূৰ্বে আলোচিত উপ-শাখা ৩.১ৰ পৰা আলোচনা কৰা হৈছে।

তালিকা- ৫.৭ : লেংটিং হাচেন ২ জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰযোজ্য হিচাপে প্রফ'র্মা-৩ৰ তালিকা ৩.৭ৰ পৰা পূৰণ কৰা হ'ব)	বনাথওল এলেকাৰ অৱস্থিতি	ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ সংখ্যাগত মান নিৰ্ণয় (দৈৰ্ঘ্য, আয়তন, আকাৰ ইত্যাদি)	সময়-কাল	অগ্রাধিকাৰ (উচ্চ /মধ্যম/নিম্ন)
নজৰবণ্ডী	সংৰক্ষিত বনাথওল	২ কিঃমিঃ	৬বজা-গধুলি ৬ বজা	উচ্চ
খবৰ দিওতালৈ বাঁটা	সংৰক্ষিত বনাথওল	২ কিঃমিঃ	সকলো সময়ত	উচ্চ
দুৰ্ঘটনাবশতঃ অগ্নি	সংৰক্ষিত বনাথওল	২ কিঃ মিঃ	সকলো সময়ত	উচ্চ

উৎস : প্রফ'র্মা-৩, তালিকা-৩.৭/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

গতিকে, লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিত পৰিকল্পনা কৰা বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ প্ৰতিৰক্ষা ব্যৱস্থাসমূহ (উচ্চ/মধ্যম অগ্রাধিকাৰ) তলত দিয়াৰ দৰে—

- ক) মাত্র সামাজিক বের
খ) দুর্ঘটনাবশতঃ অধিকাণ্ড

৫.১৫। প্রস্তাবিত অভিজানৰ প্রকাৰ

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চি-ৰ বনাধ্বলৰ ক্ষতিগ্রস্ত এলেকাসমূহৰ নিৰাময়ৰ বাবে প্রস্তাবিত কাম-কাজৰ প্রকাৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৫.৮ : লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চি-ৰ প্রস্তাবিত অভিজানৰ প্রকাৰ

নিৰাময় ব্যৱস্থা	প্ৰয়োজনীয় (হয়/নহয়)	জে এফ এম চি-ৰ দায়িত্ব (হয়/নহয়)	মাহ/বছৰ যেতিয়া কৰিব পাৰি	নিৰাময় ব্যৱস্থাৰ বাবে প্রস্তাবিত বৰ্ধিত এলেকা (হেক্টেৰ)
ক্ষতিগ্রস্ত বনাধ্বলৰ পুনৰুদ্ধাৰ	হয়	হয়	জুন-জুলাই	১০০ হেক্টেৰ
কটা গচ্ছৰ গুৰিৰ সুৰক্ষা	হয়	হয়	বছৰজুৰি	১০০ হেক্টেৰ
জল বিভাজিকা নিৰাময়	হয়	হয়	বছৰজুৰি	৩ হেক্টেৰ
জল সংৰক্ষণ	হয়	হয়	বছৰজুৰি	২ হেক্টেৰ
ঘাঁই আৰু তৃণভূমিৰ কাম	হয়	হয়	বছৰজুৰি	-
বাঁই ৰোপণ	হয়	হয়	বছৰজুৰি-	সংৰক্ষিত এলেকা
বীজ সিঁচা	হয়	হয়	বছৰজুৰি	-
শিপা আৰু অংকুৰ কটা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়-	বছৰজুৰি	-
কলম আৰু নিৰাময়	হয়	হয়	বছৰজুৰি	-
শিলৰবেৰ/বাস্তৱিক বেৰ	হয়	হয়	বছৰজুৰি	৮০ হেক্টেৰ
সামাজিক বেৰ	হয়	হয়	বছৰজুৰি	৮০ হেক্টেৰ
অন্যান্য কাম-কাজ	হয়	হয়	বছৰজুৰি-	সংৰক্ষিত এলেকা

উৎস : প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৯/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

এইদৰে নিম্নোক্ত নিৰাময় ব্যৱস্থাসমূহ লেংটিং হাচেন-২ বনাধ্বল সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।

- ক) বীজ সিঁচা
খ) কটা গচ্ছৰ গুৰিৰ সুৰক্ষা

৫.১৬। বনাধ্বল উন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কাম-কাজ আৰু বন সৃষ্টি

ওপৰত উল্লেখ কৰা বিয়য়সমূহৰ সৈতে সংশ্লিষ্ট বিয়য়বিলাক তলত দিয়া তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল।

তালিকা- ৫.৯ : লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম টি-ব বনাথওল উন্নয়ন পরিকল্পনা

নিরাময় ব্যৱস্থা	ৰোপণৰ বাবে হেক্টেৰৰ ছিচাপত নিৰ্দাৰিত এলেকা	ৱলক ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰৱজীৱিতকৰণত সহায়তা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	৩০হেক্টেৰ এ পি এফ বি চিৰ দ্বাৰা এন আৰ	—	এন টি এফ পি	২/২
খণ্ড ৰোপণ	—	—	—	—
ভেষজ উদ্ধিদ ৰোপণ (আমলখি, মহুৱা বাহেৰা)	২০	—	ভেষজ উদ্ধিদ	—
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	—	—	—	—
পোনপটীয়া ৰোপণ	—	—	—	—
অন্যান্য	—	—	—	—
মুঠ এলেকা (হেক্টেৰ)	৫০হেক্টেৰ	—	—	—

উৎস : প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.৮/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৪.৪। বনাথওল উন্নয়ন —বাৰ্ষিক পৰিকল্পনা

তালিকা- ৫.১০ (ক) আৰু (খ) : লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম টি-ব বনাথওল উন্নয়নৰ বাৰ্ষিক পৰিকল্পনা

ওপৰত সংযোগ কৰা বাৰ্ষিক পৰিকল্পনাসমূহ তলত দহ বছৰৰ বাবে দিয়া হ'ল।

বৃক্ষৰোপণৰ নাম	: - খণ্ড ৰোপণৰ চাল মিশণৰ সৈতে লিটিকাৰ খণ্ড ৰোপণ।
বৃক্ষৰোপণৰ সময়	: - ২০১৬-১৭ ৰ পৰা ২০২৫-২৬ বছৰ (১০বছৰ)।
বৃক্ষৰোপণ এলেকা	: - ১০০ হেক্টেৰ
মাটিকালি	: - ৩মিঃ X ৩মিঃ ৱলক বনাণিকৰণ প্ৰতি হেক্টেৰত ১১০০ গছপুলি ৰোপণ
ৰোপণ কৰিব পৰা বৃক্ষৰ সংখ্যা	: - ১১০০০০(১১০০০ বাৰ্ষিক)
ৰোপণৰ সংখ্যা	: - ১০ সংখ্যক (১০হেক্টেৰ প্ৰতিটোত)
প্ৰজাতি	: - শাল; গামেৰি, শিশু, তিতাচপ আদি
পৰিমাণ	: - এ পি এফ বি চিৰতনুমতি সাপেক্ষে (দুবছৰত ২০ শতাংশ)

বিত্তীয় বর্ষ	কাম-কাজ	পরিমাণ
২০১৬-১৭	প্রাকৃতিক বৌজব পরা পুনর উৎপাদন- আৰু পৰীক্ষা- নিৰীক্ষাৰ সুবিধাৰ বাবে চিহ্নিত কৰা উপযুক্ত স্থান প্রাকৃতিক গভীৰতা নিৰ্ধাৰণ আৰু বায়টিক ইণ্টাৰফেনেনছৰ ধৰণ নিৰ্ধাৰণ কৰা এলেকা এশ হেষ্টৰতকৈ কম নহয়। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী মাহত ওলাই থকা ভূমি চাৰিটা ব্লকত ভাগ কৰি থোৱা হৈছে। ভূমি উন্নয়নৰ কামৰ বাবদ প্রতি হেষ্টৰত এক হাজাৰ টকাকৈ।	১০০০০০
২০১৭-১৮	এপ্ৰিল-জুন মাহত ৩মিঃ X ৩মিঃ খণ্ড পুলিকৰণ। ১১১১ ৰোপিত বৃক্ষ / হেষ্টৰ। এলেকাটোৰ জি পি এছ মাৰ্কিং কৰা হৈছে।	৪৯৭০০০
২০১৮-১৯	এপ্ৰিল-জুন মাহত ৩মিঃ X ৩মিঃ খণ্ড বনাণিকৰণ। ১১১১ ৰোপিত বৃক্ষ / হেষ্টৰ। এলেকাটোৰ জি পি এছ মাৰ্কিং কৰা হৈছে।	৪৯৭০০০
	ফাষ্ট উইডিংঃ মৰা বা সংগ্রাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন কৰা	৬১৬০০
২০১৯-২০	এপ্ৰিল-জুন মাহত ৩মিঃ X ৩মিঃ খণ্ড বনাণিকৰণ। ১১১১ ৰোপিত বৃক্ষ / হেষ্টৰ। এলেকাটোৰ জি পি এছ মাৰ্কিং কৰা হৈছে।	৫৯৬৪০০
	ছেকেণ্ট উইডিংঃ মৰা বা সংগ্রাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন কৰা	৭৩৯২০
২০২০-২১	এপ্ৰিল-জুন মাহত ৩মিঃ X ৩মিঃ খণ্ড বনাণিকৰণ। ১১১১ ৰোপিত বৃক্ষ / হেষ্টৰ। এলেকাটোৰ জি পি এছ মাৰ্কিং কৰা হৈছে।	৫৯৬৪০০
	থাৰ্ড উইডিংঃ	১৪৭৮৪০
২০২১-২২	ফৰ্থ উইডিংঃ মৰা বা সংগ্রাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	২৬৬১১২
২০২২-২৩	ফিফ্ট উইডিংঃ মৰা বা সংগ্রাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	৩৫৪৮১৬
২০২৩-২৪	চিকছ উইডিংঃ মৰা বা সংগ্রাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	২৬৬১১২
২০২৪-২৫	ছেভেন উইডিংঃ মৰা বা সংগ্রাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	২৬৬১১২
২০২৫-২৬	এইট উইডিংঃ মৰা বা সংগ্রাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	২৬৬১১২
	মুঠ বিত্তীয় প্ৰয়োজনীয়তা	৩৯৮৯৪২৪

গচ্ছ ব্রোরার পাঁচ বছৰ পিছত ছিলভি কালচাৰেল ঠিনিং প্ৰক্ৰিয়া চলাৰ লাগিব।

উৎস : প্রফুল্ল-৩, তালিকা-৩.১০/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ବୈପିତ ବୃକ୍ଷର ନାମ : ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତିର ସଂମିଶ୍ରିତ କାଠର ବୃକ୍ଷବୋଗନର କର୍ମ ପରିକଳ୍ପନା— ଟିକ ଆରୁ ଆନୁସାଂଗିକ ଗଛ, କାଠ ଖରି ଆରୁ ବାଁହ

বৃক্ষরোপণৰ সময় : ২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ (১০ বছৰ)।

বৃক্ষরোপণৰ এলেকা : ১০০ হেক্টাৰ।

ঃ- ১মিঃ X ২মিঃ ব্লক বনানিকরণ প্রতি হেক্টেরত ২৫০০ গছপুলি বোপগ

ବୋପଣ କରିବ ପରା ବୃକ୍ଷର ସଂଖ୍ୟା	%- ୧୧୦୦୦୦ (୧୧୦୦୦ ବାର୍ଷିକ)
ଖଣ୍ଡ ସଂଖ୍ୟା	%- ୧୦ ସଂଖ୍ୟକ (୧୦ହେଟ୍ଟର ପ୍ରତିଟୋତ)
ପ୍ରଜାତି	%- ଟିକ ; ଅନ୍ୟାନ୍ୟ- ଆଜାବ, ଖୈରେ, ଖୟାବ, ଶିଶୁ, ଜିଯା, ଅର୍ଜୁନ, ଘୋଁରା ନାମ, ସାଁହ (ଜାତି, କେଳୋଂ, ଭଲକା, ବିଜେଲି) ଆଦି।

বিভীষণ বর্ষ	কাম-কাজ	পরিমাণ
২০১৬-১৭	প্রাকৃতিক বীজের পৰা পুনৰ উৎপাদন- আৰু পৰীক্ষা- নিৰীক্ষার সুবিধাৰ বাবে চিহ্নিত কৰা উপযুক্ত স্থান প্রাকৃতিক গভীৰতা নিৰ্ধাৰণ আৰু বায়টিক ইণ্টাৰফেৰেনছৰ ধৰণ নিৰ্ধাৰণ কৰা এলেকা এশ হেষ্ট্ৰতকৈ কৰ নহয়। ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী মাহত ওলাই থকা ভূমি চাৰিটা ব্লকত ভাগ কৰি থোৱা হৈছে। ভূমি উন্নয়নৰ কামৰ বাবদ প্রতি হেষ্ট্ৰত এক হাজাৰ টকাকৈ।	১০০০০০
২০১৭-১৮	এপ্ৰিল-জুন মাহত ২মিঃ X ২মিঃ ব্লক বনাণিকৰণ। ২৫০০ ৰোপিত বৃক্ষ / হেষ্ট্ৰ। এলেকাটোৰ জি পি এছ মাৰ্কিং কৰা হৈছে।	২৬২৫০
২০১৮-১৯	এপ্ৰিল-জুন মাহত ২মিঃ X ২মিঃ ব্লক বনাণিকৰণ। ২৫০০ ৰোপিত বৃক্ষ / হেষ্ট্ৰ। এলেকাটোৰ জি পি এছ মাৰ্কিং কৰা হৈছে। ফাষ্ট উইডিং: মৰা বা সংগ্ৰাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন কৰা।	২৬২৫০ ২৬৯৫০
২০১৯-২০	এপ্ৰিল-জুন মাহত ২মিঃ X ২মিঃ ব্লক বনাণিকৰণ। ২৫০০ ৰোপিত বৃক্ষ / হেষ্ট্ৰ। এলেকাটোৰ জি পি এছ মাৰ্কিং কৰা হৈছে। ছেকেণ্ড উইডিং: মৰা বা সংগ্ৰাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন কৰা।	৩১৫০০০ ৩২৩৪০
২০২০-২১	এপ্ৰিল-জুন মাহত ২মিঃ X ২মিঃ ব্লক বনাণিকৰণ। ২৫০০ ৰোপিত বৃক্ষ / হেষ্ট্ৰ। এলেকাটোৰ জি পি এছ মাৰ্কিং কৰা হৈছে। থাৰ্ড উইডিং:	৩১৫০০০ ৬৪৬৮০
২০২১-২২	ফৰ্থ উইডিং: মৰা বা সংগ্ৰাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	২৬৬১১২
২০২২-২৩	ফিফ্ট উইডিং: মৰা বা সংগ্ৰাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	১৫৫২৩২
২০২৩-২৪	চিকচ উইডিং: মৰা বা সংগ্ৰাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	১১৬৪২৪
২০২৪-২৫	ছেভেন উইডিং: মৰা বা সংগ্ৰাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	১১৬৪২৪
২০২৫-২৬	এইট উইডিং: মৰা বা সংগ্ৰাম কৰি জীয়াই থকা গচ্ছপুলি পিছৰ বছৰত প্রতিপালন।	১১৬৪২৪
	মঠ বিভীষণ প্ৰয়োজনীয়তা	২১৪৯৫৮৬

গচ্ছ বোরাব পাঁচ বছৰৰ পিছত ছিলভি কালচাৰেল ঠিনিং প্ৰক্ৰিয়া চলাব লাগিব।

৫.১৮। নার্তাবী উন্নয়ন পরিকল্পনা

লেংটিং হাচেন-২জে এফ এম চির বাবে গ্রহণ করা নার্তাবী উন্নয়ন পরিকল্পনা তলত দিয়া ধৰণৰ নার্তাবীসমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি কৰা হৈছে।

ক) জে এফ এম চির অধীনৰ লোকসকলৰ নার্তাবী (বিভাগীয় নার্তাবীকে ধৰি)

খ) অন্যান্য নার্তাবীসমূহ— এছ এইচ চি আৰু ব্যক্তিগত
অধিক তথ্য তলত দিয়া হ'ল।

জে এফ এম চি নার্তাবী

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ তলত দিয়া তালিকাত নার্তাবীৰ সবিশেষ। জে এফ এম চিৰ কৰ্মৰ সৈতে বিভাগীয় নার্তাবীসমূহকো ইয়াত ধৰা হৈছে।

তালিকা- ৫.১১ (ক) জে এফ এম চি নার্তাবীৰ লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চি

নার্তাবীৰ স্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বৰ্ষ	বীজৰ পৰিমাণ	মন্তব্য
লাংটিং হাচেন-২জে এফ এম চি	ভিন্ন প্ৰকাৰৰ	২০১৬	৮,২৮,০০০	প্ৰস্তাৱিত

উৎসঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১১/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

অন্যান্য নার্তাবী

তলত দিয়া তালিকাত লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ অন্যান্য নার্তাবীৰ সবিশেষ দিয়া হ'ল।

তালিকা- ৫.১১ (খ) জে এফ এম চি নার্তাবীৰ লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চি

নার্তাবীৰ স্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বৰ্ষ	বীজৰ পৰিমাণ	মন্তব্য
লাংটিং হাচেন-২জে এফ এম চি	ভিন্ন প্ৰকাৰৰ	২০১৬	৮,১০,০০০	প্ৰস্তাৱিত

উৎসঃ প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১২/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৫.১৯। প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা- ১০ বছৰ

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বৃক্ষ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল। এই পৰিকল্পনাই দহ
বছৰ সামৰি লৈছে।

ক) কাৰ্যৰ প্ৰজাতি : শাল, টিক আৰু আনুসাংগিক।

তালিকা- ৫.১২ (ক) লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ টিক বৃক্ষৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছর	আকৃতি-প্রকৃতি
১ম বর্ষ	
২য় বর্ষ	
৩য় বর্ষ	
৪র্থ বর্ষ	
৫ম বর্ষ	
৬ষ্ঠ বর্ষ	
৭ম বর্ষ	
৮ম বর্ষ	
৯ম বর্ষ	
১০ম বর্ষ	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

খ) বাঁহ

তালিকা- ৫.১২ (খ) লেখটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ টিক বাঁহৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছর	আকৃতি-প্রকৃতি
১ম বর্ষ	
২য় বর্ষ	
৩য় বর্ষ	
৪র্থ বর্ষ	
৫ম বর্ষ	
৬ষ্ঠ বর্ষ	
৭ম বর্ষ	
৮ম বর্ষ	
৯ম বর্ষ	
১০ম বর্ষ	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গ) ইন্ধনজাত কাঠৰ প্ৰতিপালন

তালিকা- ৫.১২ (গ) লেখটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ ইন্ধনজাত কাঠৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	আকৃতি-প্ৰকৃতি
১ম বৰ্ষ	
২য় বৰ্ষ	
৩য় বৰ্ষ	
৪থ বৰ্ষ	
৫ম বৰ্ষ	
৬ষ্ঠ বৰ্ষ	
৭ম বৰ্ষ	
৮ম বৰ্ষ	
৯ম বৰ্ষ	
১০ম বৰ্ষ	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ঘ) এন টি এফ পি, ওয়েথি গছ বোপণ

তালিকা- ৫.১২ (ঘ) লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চির চিক ইন্ডিনজাত এন টি এফ পি, ওয়েথি গছ বোপণৰ পৰিকল্পনা।

বছৰ	আকৃতি-প্ৰকৃতি
১ম বৰ্ষ	
২য় বৰ্ষ	
৩য় বৰ্ষ	
৪থ বৰ্ষ	
৫ম বৰ্ষ	
৬ষ্ঠ বৰ্ষ	
৭ম বৰ্ষ	
৮ম বৰ্ষ	
৯ম বৰ্ষ	
১০ম বৰ্ষ	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৫.২০। অন্যান্য অভিযানৰ পৰিকল্পনা

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ অন্যান্য অভিযানৰ পৰিকল্পনাসমূহ

তালিকা- ৫.১৩ : লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ অন্যান্য অভিযানৰ পৰিকল্পনাসমূহ

অভিযান	প্ৰয়োজন (আছে/নাই)	দায়িত্ব	মাহ/বছৰ	এলেকা (হেষ্টেৰ)
স্বাস্থ্য শিবিৰ	আছে	ভি এছ এছ	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	জে এফ এম চি এলেকা
অনানুষ্ঠানিক শিক্ষা বেদ্দ	আছে	ভি এছ এছ	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	জে এফ এম চি এলেকা
ইঞ্চন ৰাহিকৰা সামগ্ৰী	আছে	ভি এছ এছ	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	জে এফ এম চি এলেকা
পশুধনৰ স্বাস্থ্য উন্নয়ন অনুষ্ঠান	আছে	ভি এছ এছ	ফেব্ৰুৱাৰী-মাৰ্চ	জে এফ এম চি এলেকা

উৎস : প্ৰফৰ্মা-৩, তালিকা-৩.১৩/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

বাণিজ্যিক অভিযানসমূহ

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চির উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বাণিজ্যিক বিতৰণৰ বাবে হোৱা অভিযানসমূহ

ক) জিলাখনৰ ভিতৰ আৰু বাহিৰ ব্যৱসায়ীসকলৰ ব্যক্তিগত ক্ষেত্ৰৰ সৈতে প্ৰত্যক্ষ ব্যৱসায়

খ) বান বজাৰত বিক্ৰী

গ) প্ৰদৰ্শনীত বিভক্তিকৰণ

প্ৰত্যাশিত লাভ

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলে প্ৰদান কৰা বন সুৰক্ষাৰ পৰা আশা কৰা লাভ এই উপ-শাখাত প্ৰদান কৰা হৈছে। লগতে অংশীদাৰিত্ব কৰ্মসূচীৰ লাভো দিয়া হৈছে।

৫.২১। কাঠ আৰু ঘাঁহ-বনৰ প্ৰত্যাশিত লাভ

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ বাবে ওপৰৰ বিষয়টো তলত তালিকাবদ্ধ কৰা হৈছে। এই সম্ভাৱনীয় লাভ হৈছে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত ইয়াৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা কৰা বন সুৰক্ষাৰ লাভ।

দ্রব্য	মাহ	বৰ্ষ	পৰিমাণ
কাঠখাৰি	১২ মাহ	-	৫৫-৮৫ কেজি/ প্ৰতি মাহ
গৃহ নিৰ্মাণৰ বাবে কাঠ	-	-	-
সা-সঁজুলি নিৰ্মাণৰ বাবে সৰু কাঠ	-	-	-
বাঁহ	১২ মাহ	৪০-৫০পিচ/মাহেকত	৮২৫-১২৬০কেজি/ প্ৰতি মাহ
খুঁটা	-	-	-
বনাধ্বলৰ গচ্ছ আৰু ঘাঁহৰ পৰা পশুখাদ্য	১২ মাহ	-	১৪৩২-২৯০০কেজি/ মাহেকত
এন টি এফ পি	৩-৪ মাহ	-	২৫-৩৫কেজি/ মাহেকত
মজুৰি	১২ মাহ	২৫০-৩৫০টকা/দিনে	২৫-৩৫কেজি/ মাহেকত
অন্যান্য	-	-	-

উৎস : প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৪/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

৫.২২। অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ অন্তৰ্গত বনাধ্বলত অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ এনেধৰণৰ :

তালিকা- ৫.১৫ : লেংটিং হাচেন-২ জে এফ এম চিৰ অংশীদাৰিত্ব বিতৰণ

পদ্ধতি	দ্রব্য
সমবিতৰণ	এন টি এফ টি
সদস্যসকলৰ পৰা মুকলিভাৱে (বিনামূল্যে)	
সংগ্ৰহ কৰা	ওষধি গচ্ছ, ঘাঁহ, কঁহুৱা
অন্যান্য পদ্ধতি	নাই

উৎস : প্ৰফৰ্মা-৩, 'তালিকা-৩.১৫/বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা

পরিশিষ্ট তালিকা

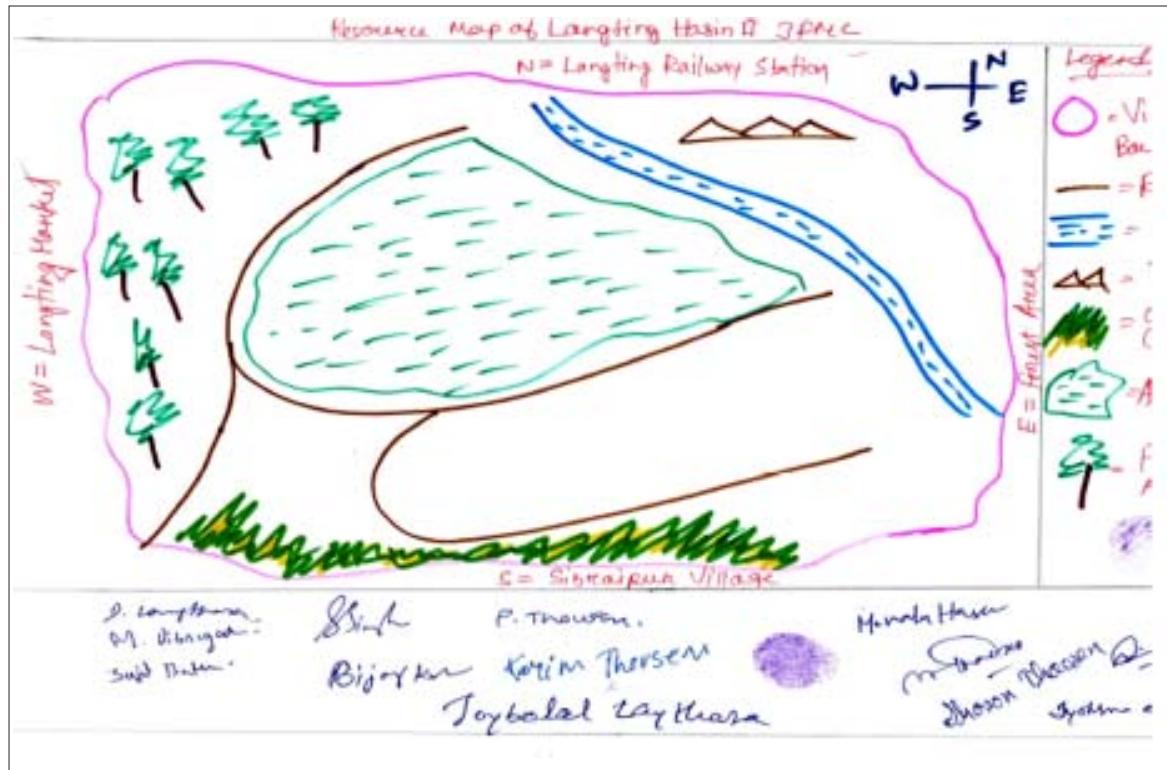
পরিশিষ্ট নং	শিরোনাম
১	মানচিত্র
	গাঁরব মানচিত্র গাঁরব সামাজিক মানচিত্র গাঁরব সম্পদের মানচিত্র
২	গাঁরব ভূমি ব্যবহারের মানচিত্র (জি আই এছ)
৩	পি আর এ অনুশীলন সামাজিক মানচিত্রায়ন সম্পদের স্থানাংক সময়কালীন সমীক্ষা জীবিকার খতু ভেন ডায়েগ্রাম অগ্রাধিকার স্থানাংক আৰু ই পি এ
৪	জে এফ এম চি-ৰ সদস্যসকলৰ তালিকা
৫	আলোকচিত্র
৬	পূৰণ কৰা তালিকা (প্রফ'ম্রা ১ৰ পৰা প্রফ'ম্রা ৪) তালিকাৰ সংখ্যা- ১-৩৭

পরিশিষ্ট-১

১. গাঁৱৰ মানচিত্ৰ/গাঁৱৰ সামাজিক মানচিত্ৰ

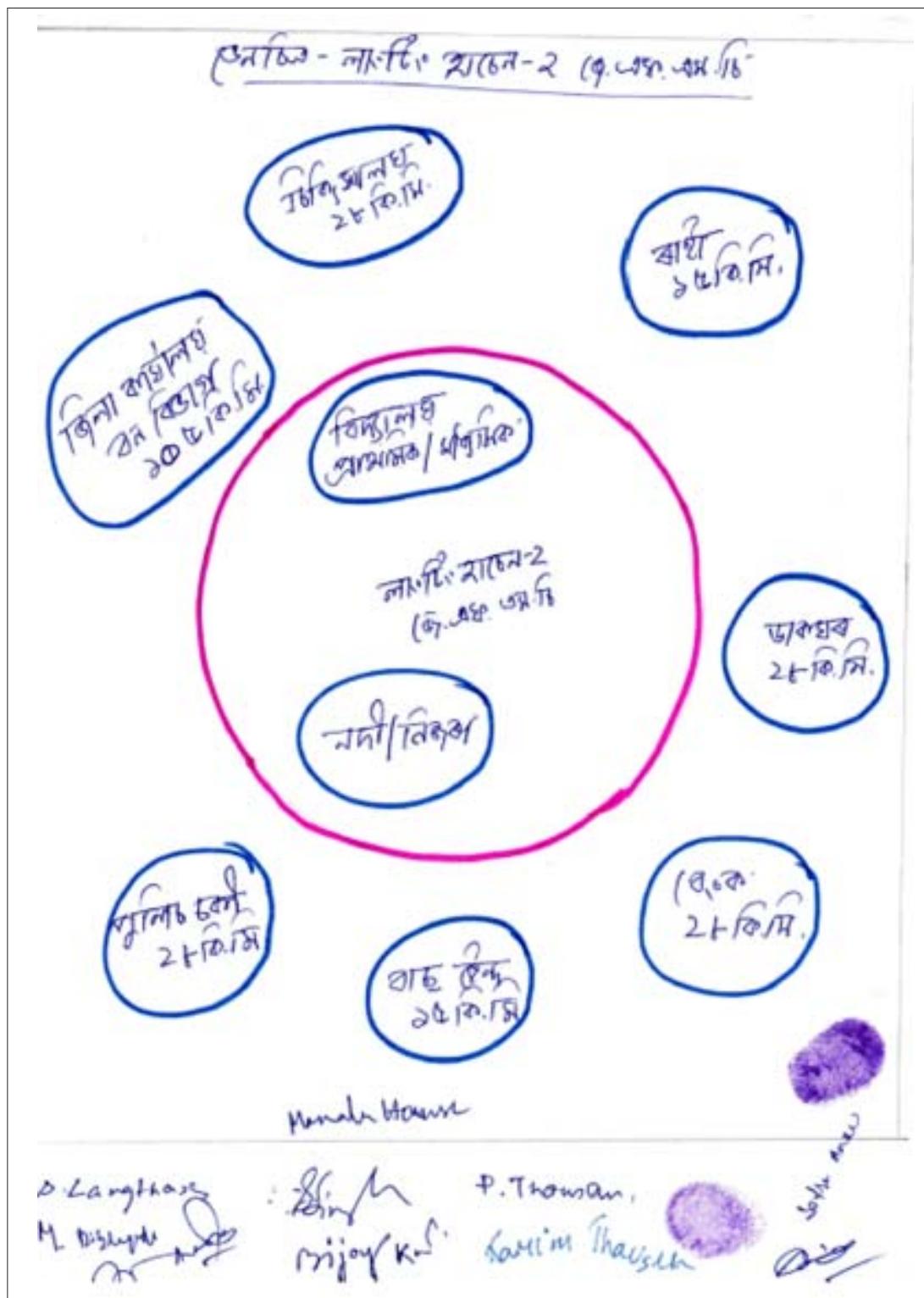

২. সম্পদ মানচিত্র

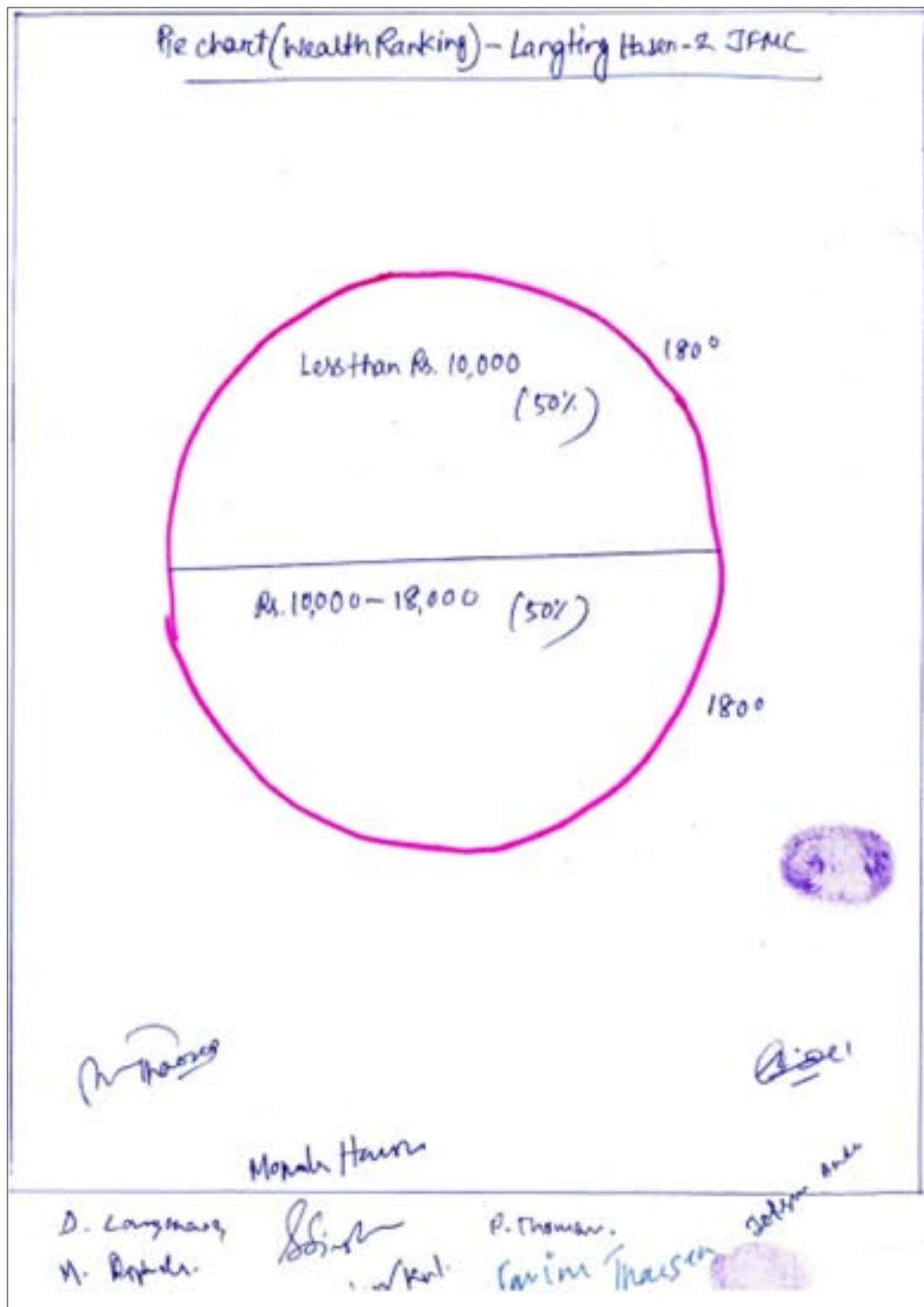

পরিশিষ্ট-১

৩. ভান ডায়েগ্রাম

8. পাই চিত্রত সম্পদৰ স্থানাংক বিশ্লেষণ

অগ্রাধিকাৰ স্থানাংক— জীৱিকা সফলতা আৰু ই পি এ

ক্ৰ. নং	বন্ধন গেছুৰ সুবিধা (ক)	প্ৰাৰম্ভ পথ (খ)	স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (গ)	চেনিটেশ্যন (ঘ)	সৌৰ শক্তিৰ সংযোগ (ঙ)	সভা গৃহ (চ)	বাণিজ্যিক শস্য (ছ)	বৈধান প্রত্ৰিষ্ঠাকৰণ গোট(জ)	নম্বৰ	স্থানাংক
বন্ধন গেছুৰ সুবিধা (ক)	X	A	A	A	A	A	A	A	7	1
গাঁৱৰ পথ (খ)	X	B	B	B	B	B	B	B	6	2
স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (গ)	X	X	X	D	C	C	C	C	4	4
চেনিটেশ্যন (ঘ)	X	X	X	X	D	D	G	D	3	5
সৌৰ শক্তিৰ সংযোগ (ঙ)	X	X	X	X	X	I	E	E	5	3
সভা গৃহ (চ)	X	X	X	X	X	X	F	F	2	6
বাণিজ্যিক শস্য (ছ)	X	X	X	X	X	X	X	G	1	7
বৈধান প্রত্ৰিষ্ঠাকৰণ গোট(জ)	X	X	X	X	X	X	X	X	1	7

জীৱিন পৰিক্ৰমা

বিশ্ব জৈৱিক পৰিক্ৰমা	পঞ্চাঙ্গ (ক)	বয়ন (খ)	চেতু (গ)	উদ্যানশস্য (ঘ)	বাহন চালক (ঙ)	উদ্যানশস্য (চ)	শস্য ৰোপণ (ছ)	বাঢ়ন (জ)	বেত আৰু বাঁহ (ঝ)	নম্বৰ	স্থানাংক
পশুধন (ক)	X	B	C	A	A	A	A	A	A	6	1
বয়ন (খ)	X	X	B	B	E	B	G	H	B	5	3
খেতি (গ)	X	X	X	D	C	C	C	C	C	6	1
উদ্যানশস্য (ঘ)	X	X	X	X	E	D	G	D	D	4	5
বাহন চালক (ঙ)	X	X	X	X	X	I	E	E	E	5	3
উদ্যানশস্য (চ)	X	X	X	X	X	X	G	H	F	1	9
শস্য ৰোপণ (ছ)	X	X	X	X	X	X	X	G	I	4	5
বাঢ়ন (জ)	X	X	X	X	X	X	X	X	H	3	7
বেত আৰু বাঁহ (ঝ)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	2	8

পরিশিষ্ট ৪

তালিকা-১ : জে এফ এম চি সদস্যৰ তালিকা

জে এফ এম চিৰ নাম : লেংটিং হাচেন-২

বন সংমণ্ডলৰ নাম : পূৰ্ব হাফলং, সংমণ্ডল- লেংটিং

ক্রমিক নং	নাম	পিতৃ / স্বামীৰ নাম	বয়স	পুরুষ/ মহিলা	শিক্ষা	এছ চি/এছ টি /বি চি/ অ' বি চি
১	মদেৰ থাওচেন	-	৪৯	পুরুষ	নিম্ন প্রাথমিক	এছ টি
২	নিৰঞ্জন গিৰাগোট	-	৫২	পুরুষ	নিম্ন প্রাথমিক	এছ টি

আলোকচিত্র নং ১ : পি আর এ অনুশীলনৰ সময়ত জে এফ এম চিৰ সৈতে চিনাকি

আলোকচিত্র নং ২ : পি আর এ অনুশীলনৰ সময়ত জে এফ এম চিৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ

আলোকচিত্র নং ৩ : শস্য চপোরা সম্পর্কে জে এফ এম চির সৈতে মতবাদৰ সময়ত

আলোকচিত্র নং ৪ : জে এফ এম চির সৈতে প্রাবন্তিক খাতুত শস্য চপোরার সময়ত

পরিশিষ্ট VI (নথি ১)

তালিকা-১ : জে এফ এম চি, গাঁৰৰ মূল তথ্য

ক্রমিক নং	জেন্ডার /গাঁও	গঠনৰ তাৰিখ	কার্যকৰী সদস্যৰ সংখ্যা	সভাপত্রিক নং	সদস্য সচিবৰ নাম	গাঁও উজ্জ্বল নিপিল ফণ	প্রতি পরিযাল বা বাণিজিক বারঙ্গলি	সামাজিক বেৰ হয়/নহয়	লঞ্জন প্রাণ্তি সম্পর্কে নথুবা	শ্ৰেণী নিৰ্ধাৰণ আৰু আৰ এফ আৰু জে এফ এম চিৰ সম্বন্ধৰ পঠাবাৰ
১	লাংটিং হাচেন-২	২০১৫ - ২০১৬	১৯	মডেৰ থাওচেন	নিৰঞ্জন গিৱাগোট	-	-	-	-	-

উৎস : পি আৰ এ।

তালিকা-২ : গাঁওভিত্তিক জনসংখ্যাৰ তথ্য

ক্রঃ নং	গাঁৰৰ নাম	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	এছ চি		এছ টি		অ' বি চি		সাধাৰণ		মুঠ-সকলো শ্ৰেণী
			পুৰুষ	মহিলা	পুৰুষ	মহিলা	পুৰুষ	মহিলা	পুৰুষ	মহিলা	
১	হাচেন-২	১১০	নাই	নাই	২৩০	১৭০	নাই	নাই	নাই	নাই	৪০০

উৎস : পি আৰ এ।

তালিকা-৩ : বাসগৃহৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি গাঁওভিত্তিক কৃষকৰ শ্ৰেণীকৰণ

ক্রঃ নং	গাঁৰৰ নাম	বাসগৃহ অনুসাৰে কৃষকৰ ধৰণ				মুঠ-সকলো শ্ৰেণী
		বৃহৎ কৃষক > ১০ হেক্টেৰ	ক্ষুদ্ৰ খেতিয়ক ২-১০ হেক্টেৰ	সীমামূৰ্ছীয়া কৃষক < ২ হেক্টেৰ	ভূমিহীন	
১	হাচেন-২	নাই	১১০ (১০০%)	নাই	নাই	১১০

উৎস : পি আৰ এ।

তালিকা- ৬ : জে এফ এম চিৰ পশুধনৰ সংখ্যা

ক্রমিক নং	গাঁৰৰ নাম	গাঁও ভিত্তিক পশুধনৰ সংখ্যা								মুঠ
		গৰু	ম'হ	ছাগলী	ভেৰা	ষাঁৰ, বলধ	উট	কুকুৰা	অন্যান্য	
১	হাচেন-২	২৪০	১১৫	৩৪০	০০	০০	০০	০০	১০০	৮৩৫

উৎস : পি আৰ এ।

তালিকা- ৫ : গাঁও ভিত্তিক আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অবস্থিতি	যদি অন্য ঠাইত, গাঁৱৰ পৰা দূৰছ (কিলোমিটাৰ)	বৰ্তমান ব্যৱহাৰৰ স্থিতাৰস্থা
১	প্ৰধান পথ	লাংটিং লামজিং পথ	১৫ কিঃমিঃ	দুখীয়া
২	বিদ্যুৎ	নাই	নাই	নাই
৩	গেছ সংযোগ	নাই	নাই	নাই
৪	পৰিবহণ	নাই	নাই	নাই
৫	প্ৰাথমিক চিকিৎসা কেন্দ্ৰ	লামডিং	২৮ কিঃমিঃ	ভাল
৬	প্ৰাঃ বিদ্যালয়/উঃ মাঃ বিদ্যালয়/মহাবিদ্যালয়	আছে	লাংটিং এলেকাৰ ভিতৰত	আনুপাতিক
৭	ডাকঘৰ	লামডিং	২৮ কিঃমিঃ	ভাল
৮	বেংক	লামডিং	২৮ কিঃমিঃ	ভাল
৯	ফোন	নাই	নাই	নাই
১০	অংগনৱাড়ি কেন্দ্ৰ	নাই	নাই	নাই
১১	গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়	নাই	নাই	নাই
১২	কৰ সংগ্ৰহ কাৰ্যালয়	নাই	নাই	নাই
১৩	পুলিচ অফিচ	লামডিং	২৮ কিঃমিঃ	আনুপাতিক
১৪	বনাঞ্চল কাৰ্যালয় (বিট)	নাই		
১৫	বাছ ব্যৱস্থা	লাটিং লামডিং পথ	১৫ কিঃমিঃ	দুখীয়া
১৬	বেল ষ্টেচন	লামডিং	জে এফ এম চিৰ ভিতৰত	দুখীয়া
১৭	খোৱা পানী	নদী, কুঁৰা	গাঁও এলেকাৰ ভিতৰত	আনুপাতিক
১৮	জে এফ এম চি পৰ্যাপ্ত বাজুহৰা সভাঘৰ	নাই ভিতৰত	০ কিঃমিঃ	দুখীয়া
১৯	জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়	হাফলং	১০৫ কিঃমিঃ	দুখীয়া

উৎস : পি আৰ এ।

তালিকা- ৬ : জে এফ এম চির ক্রিয়াত শস্য

	বর্ষা নির্ভর		জলসিথওন	
	শস্যের নাম	এলেকা হেক্টের হিচাপত	শস্যের নাম	এলেকা হেক্টের হিচাপত
খাবিফ	ধান, পাচলি	২০০০ হেক্টের	—	—
ৰবি শস্য	সরিয়হ	১২০০ হেক্টের	—	—
অন্যান্য	উদ্যানশস্য	—	—	—

উৎস : পি আৰ এ।

তালিকা- ৭ : হাচেন- ২ জে এফ এম চি শস্য উৎপাদন কাপৰেখা

শস্যের প্রকার	মুঠ উৎপাদন (আনুমানিক)	উৎপাদন কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	গড় উৎপাদন (প্রতি হেক্টের/কুইটল) আনুমানিক
ধান	৪০-১০০ কুইটল	১১০	—
মেঁহ	—	—	—
সরিয়হ	২.৩ টন	১১০	—
শাক-পাচলি	৪.৫ টন	১১০	—
পালছ	—	—	—
সৰু জোৱাৰ	—	—	—
মিঠা আমোলকচু	—	—	—
অন্যান্য, জেহৰু তিল, জিঙ্গাৰ,	—	—	—

তালিকা- ৮ : জে এফ এম চিৎ পশুখাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা

	১-৩ মাহ	৩-৬ মাহ	> ৬ মাহ
শস্যের অৱশিষ্ট	—	✓	—
গচ্ছৰ পৰা খাদ্য	—	✓	—
ঝাঁহ	—	—	✓
সেউজীয়া খাদ্য	—	—	✓
বনাধ্বলত চাৰণ	—	—	✓

তালিকা- ১১ : গাঁৰৰ পৰা বজাৰৰ অৱস্থান

ক্ৰমৰ বাবে	অৱস্থান	যদি অন্য গাঁৰত, গাঁৰৰ পৰা দূৰত্ব (কিলোমিটাৰ)
গোলামাল/সুলভ মূল্যৰ দোকান	—	—
সাপ্তাহিক বজাৰ	লাঃটিৎ	৫ কিঃমিঃ
প্ৰধান বজাৰ	লাঃটিৎ	৫ কিঃমিঃ
বনাথওল নিগম বিক্ৰী বিভাগ	—	—
টেণ্ডু পাট্টা পি এইচ ই ডি	—	—
মাছ বজাৰ	—	—
বনৌষধি উত্তিদ সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
ঔষধি বনাথওল নিগম	—	—
গছপুলি সংগ্ৰহ কেন্দ্ৰ	—	—
অন্যান্য	—	—

উৎস : পি আৰ এ।

তালিকা- ১০ : জলসম্পদ সুবিধাৰ পৰ্যাপ্ততা

জলৰ উৎস	সংখ্যা	পানীৰ পৰ্যাপ্ততা (উপযুক্ততা, খাতুকালীন)	ব্যৱহাৰ (খোৱাৰ বাবে, জলসিঞ্চন, গা ধোৱা)
পানীৰ ফচল সংগ্ৰহ	-	-	-
জলাশয়	-	-	-
দমকল	-	-	-
নদী-নলা	১	খাতুকালীন	-
ঙ্গিং	-	-	-
খাল	১	খাতুকালীন	-
ৱাটাৰ বিজেৰঙৰ	-	-	-
অন্যান্য	-	-	-
প্ৰজপিচিফাই, কুৱা			

উৎস : পি আৰ এ।

তালিকা- ১৩ : শক্তি ব্যবহার

ইঞ্জনৰ প্ৰকাৰ	নিৰ্ভৰশীল পৰিয়ালৰ সংখ্যা	নিৰ্ভৰশীল মাহৰ সংখ্যা	উৎস (স্থানীয় গাঁও, বন, অন্যান্য উৎস)	মুখ্য / গৌণ
কাঠখৰি	১০০% (১০০এইচ এইচ)	১২ মাহ	বনাথওল	মুখ্য
কেৰাচিন	—	—	—	—
গোবৰ/অ' গেছ	—	—	—	—
গৱৰৰ বিষ্ঠা	৩০ এইচ এইচ	১২ মাহ	স্থানীয়	গৌণ
ৰঢ়ন গেছ	—	—	—	—
ইলেক্ট্ৰিক হিটোৰ	—	—	—	—
অন্যান্য, সৌৰ শক্তি, প্ৰজপিচিফাই	—	—	—	—

উৎস : পি আৰ এ।

তথ্য-II

জীরিকাৰ সুযোগ বিশ্লেষণ

তালিকা- ১২ : কৃষি আৰু উদ্যান শস্য

বিষয়বস্তু	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
কৰ্ম উৎপাদন /সংগ্ৰহ	<ul style="list-style-type: none"> ■ কৃষিৰ পৰম্পৰাগত পদ্ধতি ■ বছৰেকত মাত্ৰ এবিধ শস্য (চালি) ■ সাৰ, কীটনাশক, পতংগ নাশক দৰৱ আদিৰ ব্যৱহাৰ অতি নগণ্য। ■ জলসিঞ্চন ব্যৱস্থাৰ অভাৱ। ■ কৃষি আন্তঃংগাঠনি, আধুনিক সা-সঁজুলি, পাৱাৰ টিলাৰ, ট্ৰেষ্টৰ, যন্ত্ৰপাতি আদিৰ অভাৱ। ■ উচ্চ উৎপাদনশীল বীজ সম্পর্কে সজাগতাৰ অভাৱ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ পোক-পতংগ নিধন, কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ। ■ নতুন আৰু অত্যাধুনিক প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগ। ■ কৃষি অসমীয়া মানুহৰ এক সংস্কৃতি, সেয়েহে কৃষি সম্পৰ্কীয় প্ৰশিক্ষণ প্ৰদানৰ প্ৰয়োজন। সঠিক প্ৰশিক্ষণে তেওঁলোকক আধুনিক প্ৰযুক্তি সম্পৰ্কে জ্ঞান প্ৰদান কৰিব। ■ উচ্চ উৎপাদনক্ষম বীজ ব্যৱহাৰৰ অঁচনি 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ট্ৰেষ্টৰ চলোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ ■ কৃষি- স্কিল উন্নয়ন আঁচনি ■ পোক-পতংগ নিধন, কীটনাশকৰ ব্যৱহাৰ আৰু হাইওড খেতি সন্দৰ্ভত কৃষি দক্ষতা বৃদ্ধিৰ কাৰ্যসূচী
ভঁৰাল আৰু উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ সাধাৰণভাৱে ব্যৱহাৰযোগ্য ভঁৰালৰ অভাৱ। ■ বৈদ্যুতিকণ নোহোৱাৰ বাবে শীতল গৃহৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ইয়াৰ দ্বাৰা বিক্ৰী নোহোৱা সামগ্ৰী দীৰ্ঘকাল ধৰি সংৰক্ষিত বখাৰ সহায়ক। ■ তেওঁলোকে উৎপাদিত সামগ্ৰী সংৰক্ষণ কৰি ৰাখিব পাৰে আৰু যেতিয়া চাহিদা ব্যাপকভাৱে বাঢ়িযায় তেতিয়া বিক্ৰী কৰিব পাৰে। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ পেকেজিং ■ পৰিবহণ আৰু বিভক্তিকৰণ
বিপণন	<ul style="list-style-type: none"> ■ উৎপাদিত সামগ্ৰী কঢ়িওৱাৰ বাবে পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ অভাৱ ■ মধ্যভোগীৰ বাবে বজাৰৰ সৈতে পোনপটীয়া যোগাযোগ স্থাপন কৰিব নোৱাৰে। ■ বিপণন কলা-কৌশল সম্পৰ্কে জ্ঞানৰ অভাৱ, বিক্ৰীৰ পৰম্পৰাগত পদ্ধতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰতা। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ প্ৰকৃত পৰিবহণ ব্যৱস্থাই কৃষকসকলক তেওঁলোকৰ সামগ্ৰী নিকটৰতী বজাৰলৈ লৈ যোৱাত সহায় কৰিব। ■ মধ্যভোগীক আঁতৰাই বজাৰ মূল্য সৰ্বোচ্চ হাৰত বৃদ্ধি কৰা। ■ বৰ্তমান বজাৰৰ পৰিস্থিতি আৰু তেওঁলোকৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বৰ্তমান মূল্যৰ বিষয়ে অধিক জ্ঞান। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ বিক্ৰেতা আৰু ক্ৰেতাৰ যোগাযোগ।

তালিকা- ১৩ : পশ্চাদন

বাধাসমূহ	কারণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কর্মসূচী
চৰণীয়া ভূমি কম	প্রযোজ্য নহয়	-	-
পশু খাদ্যৰ পর্যাপ্ততা	<ul style="list-style-type: none"> ■ শোচনীয় বিভীষণ অবস্থার কারণে বজাৰৰ পৰা দ্ৰব্য কৰাৰ অক্ষমতা। ■ গছ-গছনিৰ পৰা পশুখাদ্য, শস্যৰ অৱশিষ্টাংশ কেৱল ৩-৬ মাহৰ বাবে পৰ্যাপ্ত 	<ul style="list-style-type: none"> ■ পশুপালনৰ দ্বাৰা উচ্চ উপার্জন। ■ সুবিধা লাভ কৰিব পাৰিলে পশু খাদ্যৰ বাবে ভাল ঘৰৱা বজাৰ আৰু এই সুবিধাই জীৱিকাৰ বিকল্প সুযোগ সৃষ্টি কৰিব। 	
পশু চিকিৎসা ব্যৱস্থা	<ul style="list-style-type: none"> ■ পশু চিকিৎসাৰ কোনো কেন্দ্ৰ নাই। ■ যথোপযুক্তভাৱে পশু পালন-প্ৰজনন সম্পর্কে জ্ঞানৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণ ■ গৃহপালিত পশুৰ জীৱনকাল (আয়ুস) বৃদ্ধি। ■ যথোপযুক্তভাৱে পশু পালন-প্ৰজননৰ ক্ষেত্ৰত ই গাঁওবাসীসকলক সজাগ আৰু অনুপ্ৰেৰণা যোগাব। 	
দুঃখ উৎপাদন	<ul style="list-style-type: none"> ■ পশু খাদ্যৰ পৰ্যাপ্ততা কম। ■ পশ্চাদনৰ পৰা দুঃখ উৎপাদনৰ কোনো বিজ্ঞানসম্মত জ্ঞান নাই। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ দুঃখ উৎপাদনৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ। ■ গৰুৰ পৰিপূৰিকাৰ পৰ্যাপ্ততা যেনেং “মিঙ্ক বুষ্টাৰ, মিঙ্ক প্লাছ” ই ত্যাদিবে এলেকাটোত দুঃখ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিব পাৰি। 	

তালিকা- ১৪ : এন ড্রিউ এফ পি

বাধাসমূহ	কারণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কর্মসূচী
কম সংগ্রহ	■ এন ড্রিউ এফ পি পর্যাপ্ত নহয়	■ সারব্রা ভূমির পর্যাপ্ততা	■ খাদ্য শস্য বোপণ, বনৌষধি আদি
অস্থিতিশীল সংগ্রহ	■ প্রযোজ্য নহয়	■ সারব্রা ভূমির পর্যাপ্ততা	
কম মূল্য	■ প্রযোজ্য নহয়		
মূল্য সংযোজন	■ প্রক্রিয়াকরণ গোটা নাই ■ প্রযোজনীয় সম্পদ প্রাপ্তি নহয়। ■ কোনো কারিকৰী জ্ঞান নাই	■ প্রযোজ্য নহয়	■ প্রযোজ্য নহয়

তালিকা- ১৫ : বিশেষ দক্ষতা : বন্দৃত্তাঁ

বাধাসমূহ	কারণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কর্মসূচী
কেঁচা সামগ্রীর উপলব্ধতা	■ নির্দিষ্ট স্থানত কেঁচা সামগ্রী উপলব্ধ নহয় (বজাব সাত কিঃমিঃ দূরত) ■ গুড়াম ঘৰৰ অভাৱ	■ কেঁচা সামগ্রী ৰখাৰ বাবে উন্মেহতীয়া গুড়ামঘৰ স্থাপন	■ কেঁচা সামগ্রীৰ জমা ৰখা ঘৰ স্থাপন
সামগ্রীৰ গুণগত মান	■ উচ্চ মানবিশিষ্ট সামগ্রীৰ অভাৱ। ■ পৰম্পৰাগত যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰ।	■ বহুমুখী সামগ্রীৰ বজাৰ উন্মোচন	■ সা-সজুলি সৰঞ্জামৰ প্ৰশিক্ষণ। ■ গাঁৱৰ পুৰুষ-মহিলাক আধুনিক প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ প্ৰশিক্ষণ
বিপণন সম্ভাৱনীয়তা	■ মান সম্পন্ন বজাৰৰ অভাৱ ■ মূল্যাংকণ নীতিৰ অভাৱ ■ প্ৰতিষ্ঠানগত ত্ৰুট্যকাৰীৰ লগত সংযোগহীনতা। ■ সামগ্রীৰ বিভিন্নতা বা নতুন সামগ্রীৰ বিকাশ নোহোৱা	■ চৰকাৰৰ দ্বাৰা অৰ্থনৈতিক অনুদান।	
ঋণৰ সুবিধাসমূহ	■ বেংক অথবা ডাকঘৰৰ জমা বেংকৰ লগত সংযোগ নথকা। ■ বেংক আৰু চৰকাৰৰ উন্নয়নমূলক আঁচনিসমূহৰ অঙ্গতা	■ চৰকাৰৰ দ্বাৰা অৰ্থনৈতিক অনুদান। ■ সহজ ঋণৰ সুবিধা	■ ক্ষুদ্ৰ নিধি ব্যৱস্থা, ম্যাদি ঋণ, মূলধনৰ ব্যৱস্থা

সামগ্রীর বিভিন্নতা	<ul style="list-style-type: none"> ■ দক্ষতা উন্নীতকরণ আৰু নতুন সামগ্রী বিকশন প্রশিক্ষণ। ■ সামগ্রীৰ বিভিন্নতা বৈচিত্ৰতা 	<ul style="list-style-type: none"> ■ চাহিদা পূৰণৰ অনুপাতে সামগ্রী উন্নয়ন, প্ৰয়োজন অনুসাৰে আধুনিক বজাৰ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ চাহিদা অনুসাৰে বৰ্তমান আধুনিক বজাৰৰ সামগ্রীৰ উন্নীতকৰণ
-------------------------------	--	--	--

তালিকা- ১৬ : ঝণৰ ব্যৱস্থা

বিষয়বস্তু	কাৰণসমূহ	সুযোগ সমূহ	কৰ্মসূচী
ঝণ দিওঁতাৰ অভাৱ	<ul style="list-style-type: none"> ■ সংগঠিত ঝণ উৎসৰ অভাৱ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ নিকটৱৰ্তী এলেকাত আধুনিক বিভীষণ প্ৰতিষ্ঠান স্থাপন 	
সুদৰ হাৰ	<ul style="list-style-type: none"> ■ ব্যক্তিগত আৰু ৰাজহৰা ঝণদাতাৰ উচ্চ হাৰত সুদৰ দাৰী। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ৰেহাই মূল্যত ঝণ প্ৰদান 	
ঝণৰ সুবিধা	<ul style="list-style-type: none"> ■ ঝণৰ বোজা ল'বলৈ ভয়। ■ নথি-পত্ৰ সম্পর্কীয় জ্ঞানৰ অভাৱ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ উদ্যমিতা বিভাগ স্থাপন 	
বন্ধকৰ অসুবিধাসমূহ	<ul style="list-style-type: none"> ■ বন্ধকত থোৱা সম্পত্তিৰ উপযুক্ত নথি-পত্ৰৰ অভাৱ। 	<ul style="list-style-type: none"> ■ এলেকাটোত নথি-পত্ৰ সম্পর্কীয় সঠিক সজাগতা 	

 Divisional Forest Officer
 Dima Hasao Forest Division(East)
 Haflong.